PATVIRTINTA
Pakruojo rajono savivaldybės tarybos
2021 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. T-353

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2022–2024 M. STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

Pakruojis, 2021

TURINYS

SANTRAUKA **3**
SAVIVALDYBĖS APLINKOS ANALIZĖ **3**
IŠORĖS APLINKOS ANALIZĖ **3**
POLITINIAI IR TEISINIAI VEIKSNIAI 3
EKONOMINIAI VEIKSNIAI 5
Bendrieji ekonominiai rodikliai 5
Verslas 7
Statyba ir gyvenamasis fondas 9
Transportas 10
Turizmas 12
Inžinerinė ir energetinė infrastruktūra 14
Aplinkosauga 15
Žemės ūkis ir miškininkystė 16
SOCIALINIAI VEIKSNIAI 19
Demografinė situacija 19
Užimtumas ir darbo rinka 20
Švietimas 21
Sveikatos apsauga 23
Socialinė apsauga 24
Kultūra 26
Sportas 28
Viešasis saugumas 29
VIDAUS APLINKOS ANALIZĖ **29**
Teisinė bazė 29
Organizacinė struktūra 29
Žmogiškieji ištekliai 30
Planavimo sistema 31
Finansiniai ištekliai 31
Vidaus darbo kontrolė 33
Ryšių sistema. informacinės ir komunikavimo sistemos 34
SSGG ANALIZĖ **35**
MISIJA **43**
SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI TIKSLAI 43
PRIEDAI 44
1 priedas. Efektyvaus, į gyventojų ir verslo poreikius orientuoto valdymo programa 45
2 priedas. Aukštos ugdymo kokybės ir mokymosi visą gyvenimą skatinimo programa 58
3 priedas. Saugios aplinkos kūrimo, kūrybiškumo, sportiškumo ir pilietiškumo skatinimo, turizmo plėtojimo programa 68
4 priedas. Modernios rajono infrastruktūros plėtojimo programa 81
5 priedas. Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimo programa 100
6 priedas. Pažangaus verslo ir žemės ūkio kūrimo, švarios ir saugios aplinkos išsaugojimo programa 114
PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2021–2022 METŲ ADMINISTRACINĖS NAŠTOS MAŽINIMO PRIEMONIŲ PLANAS **123**

SANTRAUKA

Strateginis veiklos planas yra 3 metų trukmės strateginio planavimo dokumentas, kuriame suplanuojamos savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų programos.

Atlikus Pakruojo rajono savivaldybės 2021–2030 m. strateginio plėtros plano analizę, parengtas Pakruojo rajono savivaldybės 2022–2024 m. strateginis veiklos planas (toliau – SVP, Planas).

Plano rengėjai – Pakruojo rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) administracijos ir Savivaldybei pavaldžių įstaigų darbuotojai.

Pakruojo rajono savivaldybės misija – efektyviai vykdyti teisės aktų numatytas viešojo administravimo funkcijas ir plėtoti pažangų į bendruomenės poreikius nukreiptą viešųjų paslaugų teikimą, kuriant patrauklią gyvenamąją ir verslo aplinką.

Patvirtinti ilgalaikiai strateginiai tikslai:

- *1 strateginis tikslas.* Skatinti kiekvieną gyventoją realizuoti savo galimybes mokantis, kuriant, tiriant, tikslinga veikla prisiimant atsakomybę už save, valstybę ir aplinką.
- *2 strateginis tikslas.* Gerinti gyvenimo kokybę, stiprinti socialinę sanglaudą ir užtikrinti visiems lygias galimybes.
- *3 strateginis tikslas.* Sukurti augimui ir konkurencingumui palankias aplinkos sąlygas.
- *4 strateginis tikslas.* Siekti visuomenės poreikius atitinkančių ir į šalies pažangą orientuotų viešojo valdymo rezultatų.

Patvirtintos programos:

- *1 programa.* Efektyvaus, į gyventojų ir verslo poreikius orientuoto valdymo programa.
- *2 programa.* Aukštos ugdymo kokybės ir mokymosi visą gyvenimą skatinimo programa.
- *3 programa.* Saugios aplinkos kūrimo, kūrybiškumo, sportiškumo ir pilietiškumo skatinimo, turizmo plėtojimo programa.
- *4 programa.* Modernios rajono infrastruktūros plėtojimo programa.
- *5 programa.* Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimo programa.
- *6 programa.* Pažangaus verslo ir žemės ūkio kūrimo, švarios ir saugios aplinkos išsaugojimo programa.

SAVIVALDYBĖS APLINKOS ANALIZĖ

IŠORĖS APLINKOS ANALIZĖ

Savivaldybės aplinkos analizė atlikta pateikiant svarbiausius savivaldybės socialinės ir ekonominės būklės įvertinimo duomenis, kurie yra lyginami su Lietuvos, Šiaulių apskrities savivaldybių duomenimis. Toks duomenų palyginimo metodas pasirinktas siekiant nustatyti, kaip Pakruojo rajono savivaldybė atrodo šalies ir Šiaulių apskrities kontekste.

POLITINIAI IR TEISINIAI VEIKSNIAI

Valstybės lygmens. Šiuo laikotarpiu rengiama 2021–2027 m. ES fondų investicijų programa Lietuvai, kurioje nurodomi pagrindiniai plėtros uždaviniai ir priemonės, skirti iškeltiems prioritetams įgyvendinti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 patvirtino

2021–2030 m. nacionalinį pažangos planą (toliau – Planas), kuriuo siekiama nustatyti pagrindinius ateinančio dešimtmečio valstybės pokyčius, užtikrinančius pažangą socialinėje, ekonominėje, aplinkos bei saugumo srityse, ir sutelkti finansavimo šaltinius šiems pokyčiams įgyvendinti.

Įgyvendinant Planą 2021–2030 m. numatoma investuoti apie 17,1 mlrd. eurų. Europos Sąjungos ir kitų tarptautinių finansinių investicijų dalis sudaro apie 85 proc. visų planuojamų investuoti lėšų.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 797 Planas buvo pakeistas, siekiant Plano uždavinius, poveikio rodiklius ir jų reikšmes suderinti su Aštuonioliktosios Lietuvos Vyriausybės programa, numatyti sėkmės rodiklius, taip pat patikslinti ir papildyti Planą aktualia informacija, remiantis nacionalinių plėtros programų rengimo metu atliktų problemų priežasčių analizių rezultatais.

Remiantis šiais dokumentais turės būti įgyvendinti projektai bei planuojama ir organizuojama Savivaldybės veikla.

ES struktūrinės paramos panaudojimas. ES struktūrinių fondų parama Lietuvai 2014-2020 m. buvo teikiama pagal Lietuvos 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas, skirtas strategijai įgyvendinti. ES struktūrinės paramos skirstymo 2014–2020 m. laikotarpis baigėsi. Šį laikotarpį pakeitė Europos struktūrinių ir investavimo fondų paramos 2021–2027 m. laikotarpis. Naujuoju programavimo laikotarpiu siekiama sutelkti ES struktūrinės paramos lėšas į ribotą skaičių prioritetinių sričių. Partnerystės sutartis ir veiksmų programa – tai pagrindiniai dokumentai, pagal kuriuos Lietuvai bus skiriama ES struktūrinė parama 2021–2027 m.

Regiono lygmens. Šiaulių regiono plėtros tarybos 2021 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. ŠR/TS-14 buvo atnaujintas Šiaulių regiono plėtros planas 2014–2020 metams. Siekiant tinkamai pasiruošti ES struktūrinės paramos 2021–2027 m. laikotarpiui, o taip pat apsibrėžti regiono plėtros strategiją, kurioje būtų nurodomos regiono plėtros kryptys, strateginiai tikslai, uždaviniai ir jų įgyvendinimo priemonės, yra pradėtas rengti Šiaulių regiono 2021–2027 metų plėtros planas.

Savivaldybės lygmens. Savivaldybės veikla planuojama orientuojantis į nacionaliniu lygmeniu patvirtintų strategijų prioritetus, taip pat atsižvelgiant į numatomus Šiaulių regiono plėtros plano prioritetus ir tikslus. Savivaldybės veiklai įtakos turi šie pagrindiniai nacionaliniai strateginiai dokumentai: Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2021-2030 m. nacionalinė pažangos programa, Valstybės ilgalaikė raidos strategija.

Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2021 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T-1240 buvo patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės 2021–2030 metų strateginis plėtros planas, kuriame įvardinta Savivaldybės vizija bei svarbiausi plėtros prioritetai:

I prioritetas. Visuomenės ugdymas: mokslas, kultūra, sportas.

II prioritetas. Veiklios ir solidarios visuomenės plėtra.

III prioritetas. Ekonomiškai stiprus ir patrauklus gyventi rajonas.

IV prioritetas. Visuomenės poreikius atitinkanti ir pažangi viešojo valdymo plėtra.

EKONOMINIAI VEIKSNIAI

BENDRIEJI EKONOMINIAI RODIKLIAI

Pagrindinių makroekonominių šalies rodiklių projekcijos. LR finansų ministerijos 2020 m. rugsėjo mėn. paskelbtame ekonominės raidos scenarijuje 2020–2023 metams numatyta, kad Lietuvos bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP)[1] vidutiniu laikotarpiu gali augti vidutiniškai 2,1 proc.

Investicijų augimas dėl vyraujančio neapibrėžtumo tęsiantis COVID-19 pandemijai tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, tikėtina, nepaspartės. Pagal LR finansų ministerijos ekonominį raidos scenarijų, vidutiniu laikotarpiu investicijos vidutiniškai gali padidėti 2,5 proc. Mažėjant infliacijai, nespartėjant investicijų augimui ir didėjant nedarbo lygiui, susijusiam su COVID-19 pandemijos sukeltų verslo įmonių sunkumais, tačiau Vyriausybei taikant skatinančias vartoti priemones, gyventojų vartojimas gali stipriai nesumažėti, todėl BVP smukimas, pagal projekciją, neturėtų būti didelis (-1,5 proc.).

1 lentelė. Pagrindiniai šalies makroekonominiai rodikliai

Makroekonominiai rodikliai\Metai	2019 m.	Projekcija 2020 m. rugsėjo mėn.			
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
BVP (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	3,9	-1,5	3,3	2,3	2,3
Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)[2]	2,2	0,9	1,8	2,0	2,0
Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (bruto), Eur	1 296,4	380,7	1 426,2	1 481,1	1 548,2
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), proc.	6,3	8,8	7,9	7,0	6,6

Šaltinis: Lietuvos Respublikos finansų ministerija

Siekdamas konkurencingumo pandemijos paveiktoje šalies ekonomikoje, verslas turės didinti darbo našumą, efektyviai naudoti gamybos priemones, investuoti į plėtrą (informacinių technologijų, kompiuterinio raštingumo, žmogiškųjų išteklių kvalifikacijai kelti ir inovacijoms). Numatoma, kad vidutinis darbo užmokestis augs 2021 m. – 3,3 proc., 2022 m. – 3,8 proc., o 2023 m. – 4,5 proc.

Bendrasis vidaus produktas – svarbiausias rodiklis, nusakantis teritorijos ekonomikos išsivystymo lygį ir augimą. 2019 m. (analizės rengimo metu naujesnės informacijos apskričių lygmeniu Lietuvos statistikos departamente dar nebuvo pateikta) didžiąją dalį BVP sudarė Vilniaus apskritis (42,4 proc.). Šiaulių apskritis per 2019 m. sukūrė 3 467,1 mln. eurų bendrojo vidaus produkto, tai sudarė 7,1 proc. šalyje sukurto BVP. Pagal šį rodiklį Šiaulių apskritis atsiliko tik nuo Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskričių.

2019 m. BVP, tenkantis vienam gyventojui to meto kainomis, Šiaulių apskrityje sudarė 13,2 tūkst. eurų, tai yra 75,4 proc. šalies vidurkio (17,5 tūkst. eurų).

Investicijos į materialųjį turtą ir jo išlaikymą yra viena svarbiausių prielaidų vietos ūkio raidai. Lietuvos statistikos departamento išankstiniais duomenimis, 2020 metais Šiaulių

[1] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *bendrasis vidaus produktas (BVP)* – gamintojų rezidentų sukurta bendroji pridėtinė vertė, pridėjus mokesčius gaminiams ir importui ir atėmus analogiškas subsidijas. Tai yra vienas pagrindinių rodiklių, kuris parodo šalies ekonomikos išsivystymo lygį.

[2] Pagal Lietuvos statistikos departamento kainų statistikos skyriaus statistinės informacijos apžvalgą, *suderintas vartotojų kainų indeksas* – vartotojų kainų indeksas, apskaičiuojamas pagal ES mastu suderintą metodologiją. SVKI gali būti suprantamas kaip rodiklis, parodantis pinigų sumą, kurią vidutinis vartotojas išleistų ataskaitiniais metais pirkdamas tą patį kiekį tų pačių prekių ir paslaugų, už kurį baziniais metais būtų sumokėjęs 100 piniginių vienetų. Šis rodiklis naudojamas infliacijai nustatyti.

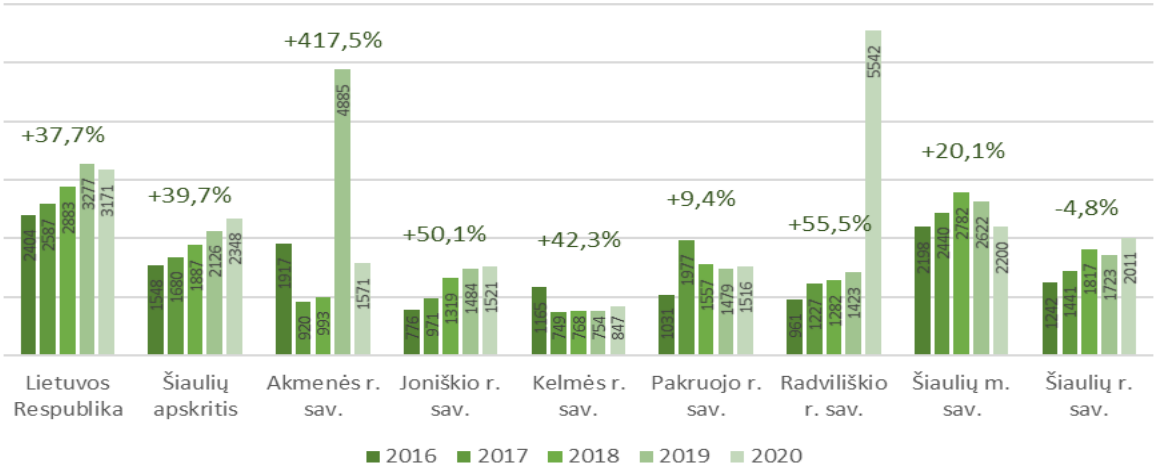
apskričiai teko 6,9 proc. 612 221 tūkst. Eur) visų šalies materialinių investicijų[3] (toliau – MI), o Pakruojo rajono savivaldybei – 31,26 proc. (27 913 tūkst. Eur).

2 lentelė. MI (Eur) ir jų dinamika (proc.) 2016–2020 m.

Teritorija\Metai	2016	2017	2018	2019	2020	Pokytis
Lietuvos Respublika	6 895 354	7 315 932	8 077 810	9 539 717	8 863 908	28,5%
Šiaulių apskritis	423 362	450 200	498 085	561 552	612 221	44,6%
Akmenės r. sav.	39 338	18 316	19 221	92 986	29 304	-25,5%
Joniškio r. sav.	17 692	21 379	28 161	31 021	31 244	76,6%
Kelmės r. sav.	32 850	20 426	20 276	19 899	23 766	-27,6%
Pakruojo r. sav.	21 266	39 401	30 072	28 218	27 913	31,26%
Radviliškio r. sav.	36 220	44 945	45 967	50 337	50 337	38,9%
Šiaulių m. sav.	224 460	246 199	279 231	267 081	223 755	-0,31%
Šiaulių r. sav.	51 536	59 534	75 157	72 010	83 451	61,93

*Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas * išankstiniai duomenys*

Informatyvesnis rodiklis, suteikiantis galimybę lyginti skirtingo dydžio teritorijų rodiklius, yra materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui. Remiantis Lietuvos statistikos departamento išankstiniais duomenimis, 2020 m. MI, tenkančios vienam gyventojui, Pakruojo rajono savivaldybėje siekė 1516 Eur ir buvo didesnės tik už Kelmės r. sav. 947 Eur). Pakruojo rajono savivaldybės rodiklis 2020 m. sudarė 47,8 proc. šalies ir 64,56 proc. Šiaulių apskrities rodiklio.

1 pav. MI, tenkančios vienam gyventojui, 2016–2020 m., Eur
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vienas svarbiausių ekonominių konkurencingumo rodiklių yra tiesioginės užsienio investicijos[4] (toliau – TUI). TUI suteikia galimybes lengviau pasiekti naujas rinkas, didina vietinės ekonomikos integraciją, skatina tarptautinės vertės kūrimą.

[3] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *materialinės investicijos* – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. Įskaitomas finansinės (išperkamosios) nuomos būdu įsigytas ilgalaikis materialusis turtas.

[4] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *tiesioginės užsienio investicijos* – investicija, kurios pagrindu susiformuoja ilgalaikiai ekonominiai finansiniai santykiai ir interesai tarp tiesioginio užsienio investuotojo ir tiesioginio investavimo įmonės.

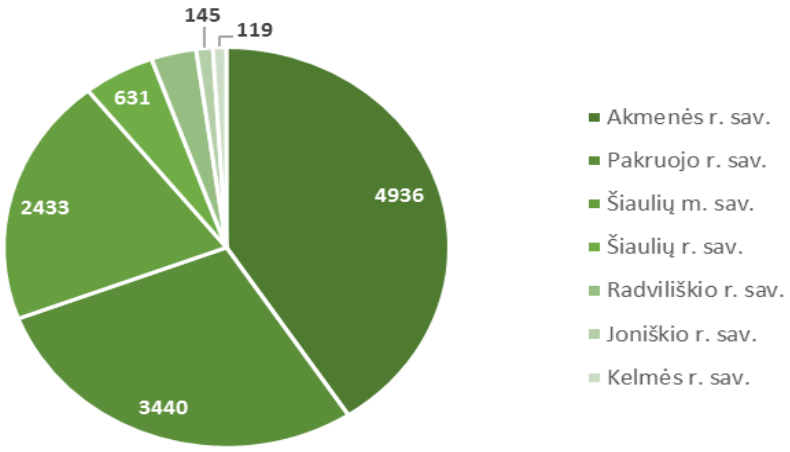
2020 m. Pakruojo rajono savivaldybės TUI siekė 62,66 mln. Eur ir sudarė 2,6 proc. Lietuvos ir 13,98 proc. Šiaulių apskrities TUI, bet lyginant su 2019 metais, jos sumažėjo 24,9 proc.

3 lentelė. TUI (mln. Eur) ir jų pokytis 2015-2019 m., proc.

Teritorija/metai	2019	2020	Pokytis
Lietuvos Respublika	20691,8	23938,13	15,7%
Šiaulių apskritis	469,13	447,92	-4,5%
Akmenės r. sav.	91,81	91,5	-0,3%
Joniškio r. sav.	2,81	2,94	4,6%
Kelmės r. sav.	2,77	2,96	6,9%
Pakruojo r. sav.	83,48	62,66	-24,9%
Radviliškio r. sav.	19,14	13,17	-31,2%
Šiaulių m. sav.	24207	247,91	-99,0%
Šiaulių r. sav.	27,05	26,24	-3,0%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Pakruojo rajono savivaldybės TUI, tenkančios vienam gyventojui, yra vienos didžiausių (3 440 Eur) tarp kitų savivaldybių, ir atsilieka tik nuo Akmenės r. sav. (4 936 Eur).

2 pav. TUI, tenkančių vienam gyventojui, pasiskirstymas savivaldybėse 2020 m., proc.
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Galima daryti išvadą, kad Pakruojo rajono savivaldybėje investicinis potencialas išnaudojamas pakankamai ir yra gerinamas vietos ir tarptautinio masto konkurencingumas.

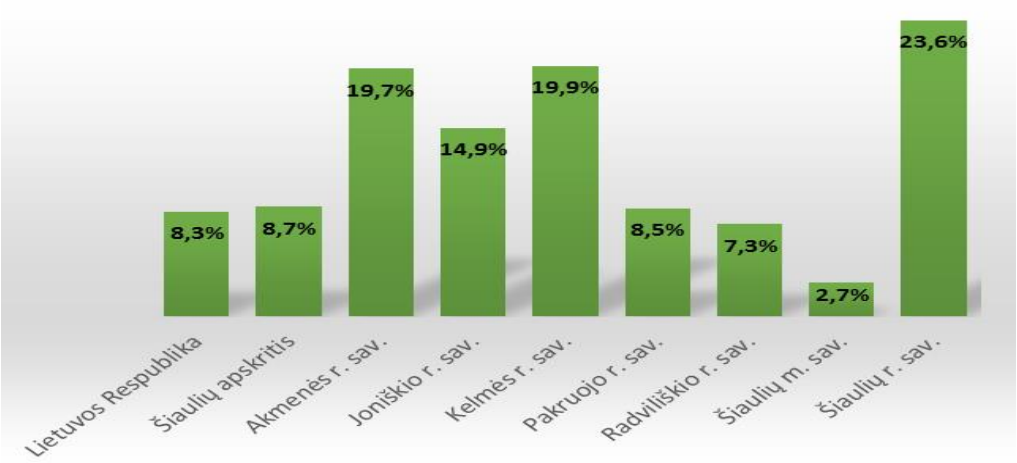
VERSLAS

Verslo situaciją savivaldybėje apibūdina veikiančių ūkio subjektų[5] skaičius, jų pasiskirstymas pagal įmonių dydį, ekonominės veiklos rūšis. 2021 m. pradžioje Pakruojo r. sav. veikė 411 ūkio subjektų, tai yra 0,0,37 proc. visų šalies (108 258) ir 5,4 proc. apskrities

[5] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *tiesioginės užsienio investicijos* – investicija, kurios pagrindu susiformuoja ilgalaikiai ekonominiai finansiniai santykiai ir interesai tarp tiesioginio užsienio investuotojo ir tiesioginio investavimo įmonės.

(7 564) veikiančių ūkio subjektų. Pagal šį rodiklį 2021 m. Pakruojo r. sav. lenkė tik Akmenės r. sav. (385) ir buvo tarp mažiausiai veikiančių ūkio subjektų turinčių savivaldybių Šiaulių apskrityje. Per penkerius metus, nuo 2017 m. iki 2021 m. pradžios, visose analizuojamose savivaldybėse šis skaičius augo.

2020 m. pradžioje Pakruojo r. sav. veikė 407 ūkio subjektai, tai yra 0,4 proc. visų šalies (107 444) ir 5,3 proc. apskrities (7 636) veikiančių ūkio subjektų. Pagal šį rodiklį 2020 m. Pakruojo r. sav. lenkė tik Akmenės r. sav. (389) ir buvo tarp mažiausiai veikiančių ūkio subjektų turinčių savivaldybių Šiaulių apskrityje. Per penkerius metus, nuo 2016 m. iki 2020 m. pradžios, visose analizuojamose savivaldybėse šis skaičius augo. Šiaulių apskrityje didžiausią teigiamą veikiančių ūkio subjektų skaičiaus pokytį fiksavo Šiaulių rajono savivaldybė (23,6 proc.), mažiausią teigiamą pokytį – Šiaulių miesto savivaldybė (2,7 proc.). Pakruojo r. sav. rodiklio didėjimas siekė 8,5 proc.

3 pav. Veikiančių ūkio subjektų skaičiaus pokytis 2016–2020 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

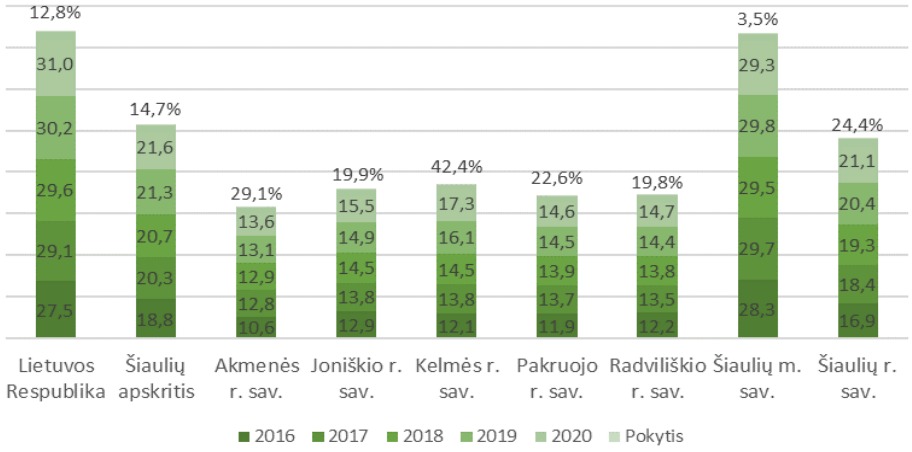
Vienas svarbiausių šalies ekonomikos augimo veiksnių – smulkusis ir vidutinis verslas[6] (toliau – SVV). Lietuvoje SVV sektoriuje dirba didžioji dalis gyventojų. SVV daro didelę įtaką vietos ekonominei būklei, skatina inovacijas, tačiau yra itin jautrus aplinkos pokyčiams. 2021 m. pradžioje Pakruojo rajone smulkiųjų ir vidutinių įmonių skaičius 275, tai yra 0,31 visų šalies (87 284) ir 4,9 proc. Šiaulių apskrities (5 578) visų veikiančių įmonių.

Pakruojo rajone, kaip ir šalyje, 2021 m. pradžioje daugiausiai veikiančių ūkio subjektų pagal ekonominės veiklos klasifikatorių (EVRK) buvo didmeninės ir mažmeninės prekybos bei variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto veikla užsiimančios įmonės (149 vnt. arba 26,09 proc. visų veikiančių ūkio subjektų Pakruojo r. sav., šalyje – 26,27 proc.). Kiek mažesnę dalį sudarė kitą aptarnavimo veiklą vykdantys veikiantys ūkio subjektai (65 vnt. arba 11,38 proc. visų veikiančių ūkio subjektų Pakruojo r. sav.) bei žemės ūkiu, miškininkyste ir žuvininkyste užsiimantys veikiantys ūkio subjektai (56 vnt. arba 9,8 proc. visų veikiančių ūkio subjektų Pakruojo r. sav.). Mažiausią dalį Pakruojo r. sav. veikiančių ūkio subjektų sudarė informacijos ir ryšio srityse veikiantys ūkio subjektai (0,2 proc., arba vienas ūkio subjektas), kai šalyje mažiausiai veikiančių ūkio subjektų veikė kasybos ir karjerų eksploatavimo srityje.

[6] Pagal LR smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymą, *smulkus ir vidutinis verslas (SVV)* – ekonominė veikla, kurią vykdo labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės. Labai maža įmonė – tokia įmonė, kurioje dirba ne daugiau nei 10 darbuotojų ir jos finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų: 1) metinės pajamos neviršija 2 mln. Eur; 2) turto balansinė vertė neviršija 2 mln. Eur. Maža įmonė – tokia įmonė, kurioje dirba ne daugiau kaip 50 darbuotojų ir jos finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų: 1) metinės pajamos neviršija 10 mln. Eur; 2) turto balansinė vertė neviršija 10 mln. Eur. Vidutinė įmonė – tokia įmonė, kurioje dirba ne daugiau kaip 250 darbuotojų ir jos finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų: 1) metinės pajamos neviršija 50 mln. Eur; 2) turto balansinė vertė neviršija 43 mln. Eur (II skyrius, 3 straipsnis).

Verslumo lygis[7] yra vienas svarbiausių vietos ekonomikos konkurencingumo ir stabilumo veiksnių, parodantis verslo aplinkos rajone patrauklumą.

2020 m. pradžioje Pakruojo rajono savivaldybėje 1000-iui gyventojų atiteko 14,6 mažų ir vidutinių įmonių. Šis rodiklis atsiliko nuo šalies, apskrities bei daugumos nagrinėjamų savivaldybių (aukštesnis tik už Akmenės r. sav., kurios 1000-iui gyventojų atiteko 13,6 mažų ir vidutinių įmonių). Didžiausias verslumo lygis 2020 m. pradžioje buvo Šiaulių m. sav. Visose nagrinėjamose savivaldybėse verslumo lygis 2016–2020 m. augo. Didžiausias pokytis buvo fiksuojamas Kelmės r. sav. (42,4 proc.), mažiausias – Šiaulių m. sav. (3,5 proc.).

4 pav. Verslumo lygio pasiskirstymas savivaldybėse (vnt.) ir jo pokytis 2016-2020 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Iš viso Pakruojo r. sav. veikiančių įmonių skaičius metų pradžioje yra 276. Absoliuti dauguma Pakruojo r. sav. yra labai mažos įmonės (iki 4 darbuotojų), jų yra 173 vnt. ir sudaro 62,68 proc. visų Pakruojo r. sav. veikiančių įmonių (2021 m. pradžios duomenimis). Mažų įmonių (nuo 10 iki 49 darbuotojų) rajone yra 45 vnt. arba 16,3 proc., o vidutinių įmonių (nuo 50 iki 249 darbuotojų) – 18 arba 0,65 proc. visų veikiančių įmonių.

STATYBA IR GYVENAMASIS FONDAS

Statyba yra svarbi kiekvienos šalies ir kiekvienos smulkesnės teritorijos ekonominiam augimui, ji skatina paklausą daugelyje kitų ūkio sričių. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2020 m. statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų vertė Pakruojo rajono savivaldybėje to meto kainomis siekė 15,794 mln. Eur. Nagrinėjant apskrities savivaldybių rodiklius, statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų vertė augo Joniškio rajono, Radviliškio rajono, Šiaulių miesto ir Šiaulių rajono savivaldybėse.

Pagal Lietuvos statistikos departamento pateiktus duomenis, 2020 m. pradžioje Pakruojo r. sav. veikė 13 statybinės veiklos ūkio subjektų, tai yra 3,2 proc. visų veikiančių ūkio subjektų savivaldybėje. Šis skaičius 5,2 proc. mažesnis nei šalies ir 4,4 proc. mažesnis nei apskrities statybinių ūkio subjektų skaičiaus dalis bendroje veikiančių ūkio subjektų įskaitoje. Pakruojo r. sav. fiksuojama mažiausia statybinės veiklos ūkio subjektų dalis (3,2 proc.), o didžiausia – Kelmės r. sav. (9,1 proc.).

2016–2020 m. pradžioje Pakruojo r. sav. fiksuojamas 30,0 proc. rodiklio augimas, didesnis tiek už Lietuvos (23,3 proc.), tiek už Šiaulių apskrities (21,7 proc.) rodiklio augimą. Stipriausiai statybinių ūkio subjektų skaičius lyginamų savivaldybių tarpe augo Šiaulių r. sav.

[7] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *verslumo lygis* – mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų.

(79,6 proc.), mažiausiai – Šiaulių m. sav. (5,9 proc.).

4 lentelė. Statybinės veiklos ūkio subjektai (vnt.) ir jų pokyčiai 2016–2020 m., proc.

Teritorija\Metai	2016	2017	2018	2019	2020	Pokytis
Lietuvos Respublika	7 315	7 749	8 029	8 420	9 020	23,3%
Šiaulių apskritis	475	511	519	549	578	21,7%
Akmenės r. sav.	26	26	27	29	31	19,2%
Joniškio r. sav.	31	33	32	35	37	19,4%
Kelmės r. sav.	32	35	36	41	51	59,4%
Pakruojo r. sav.	**10**	**12**	**14**	**14**	**13**	**30,0%**
Radviliškio r. sav.	36	39	35	42	46	27,8%
Šiaulių m. sav.	286	298	298	300	303	5,9%
Šiaulių r. sav.	54	68	77	88	97	79,6%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Atsižvelgiant į statinių klasifikatorių pagal tipą, visi pastatyti pastatai pagal pagrindinę paskirtį skirstomi į gyvenamuosius ir negyvenamuosius pastatus[8]. Pastatams statyti visada būtina gauti statybą leidžiantį dokumentą[9].

Didžioji gyvenamojo būsto fondo[10] dalis Pakruojo rajone 2020 m. pabaigoje koncentravosi kaimo vietovėse ir sudarė 545,2 tūkst. m^2 ir šiuo rodikliu skyrėsi nuo šalies ir apskrities rodiklių. Šalyje ir apskrityje didesnė gyvenamojo būsto fondo dalis koncentravosi miestuose, atitinkamai 63 864,0 tūkst. m^2 ir 5 575,9 tūkst. m^2. Tokia situacija Pakruojo r. sav. susidariusi todėl, kad čia nėra didmiesčių, o vyrauja kaimiškosios vietovės.

Gyvenamasis būstų fondas Pakruojo r. sav. 2020 m. pabaigoje sudarė 742,7 tūkst. m^2. Tai buvo beveik mažiausias rodiklis lyginamų savivaldybių tarpe ir lenkė tik Akmenės r. sav. (737,4 tūkst. m^2). Šis rodiklis, lyginant 2016 m. ir 2020 m. augo visose nagrinėjamose teritorijose.

Naudingasis plotas[11], tenkantis vienam gyventojui, 2020 m. beveik visose lyginamose savivaldybėse viršijo tiek šalies (37,8 m^2), tiek apskrities (36,8 m^2) vidurkius. Pakruojo r. sav. šis rodiklis buvo vienas didžiausių nagrinėjamų savivaldybių tarpe ir siekė 40,8 m^2. Didžiausias naudingasis plotas vienam gyventojui stebimas Šiaulių rajono savivaldybėje (41,4 m^2), mažiausias – Šiaulių miesto savivaldybėje (31,5 m^2). Panaši tendencija stebima ir analizuojant šio rodiklio dinamiką 2016–2020 metais. Beveik visose nagrinėjamose savivaldybėse rodiklio augimas pralenkė šalies ir apskrities augimą.

TRANSPORTAS

Gerai išplėtota kelių infrastruktūra yra vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių regiono ekonominę ir socialinę raidą. Transportas skirstomas į tris pagrindines kategorijas – oro, žemės ir vandens.

[8] Pagal LR Aplinkos ministerijos dokumentą „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ patvirtinimo“, *gyvenamieji pastatai* – vieno, dviejų, trijų (ar daugiau) butų pastatai skirti gyventi vienai, dviem, trims ar daugiau šeimų bei pastatai, skirti gyventi įvairių socialinių grupių asmenims (bendrabučiai, vaikų namai, prieglaudos, globos namai, šeimos namai, vienuolynai ir pan.). *Negyvenamieji pastatai* – negyvenamosios paskirties pastatai.

[9] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *statybą leidžiantis dokumentas* – dokumentas, kuriuo kompetentinga institucija suteikia statytojui (užsakovui) teisę įgyvendinti statinio projektą.

[10] Pagal Lietuvos statistikos terminų žodyną, *gyvenamasis būstų fondas* – gyvenamosios patalpos (būstas) gyvenamuosiuose namuose ir negyvenamuosiuose pastatuose, įskaitant sodo namus ir vasarnamius ataskaitinių metų gruodžio 31 d. Gyvenamajam būstų fondui nepriskiriami bendrabučiai, viešbučiai, medžiotojų nameliai, poilsio namai, sanatorijos ir kiti pastatai, skirti laikinai gyventi.

[11] Pagal LR „Paramos būstui įsigyti ar išnuomoti įstatymo Nr. XII-1215 pakeitimo“ įstatymą, *naudingasis būsto plotas* – bendras gyvenamųjų kambarių ir kitų būsto patalpų (virtuvių, sanitarinių mazgų, koridorių, įmontuotų spintų, šildomų lodžijų ir kitų šildomų pagalbinių patalpų) plotas. Į naudingąjį būsto plotą neįskaitomas balkonų, terasų, rūsių, nešildomų lodžijų plotas.

Pakruojo rajono savivaldybėje valstybinės reikšmės automobilių kelių tinklas, einantis per seniūnijų centrus (jungia bent vieną seniūnijų centrą su kitu vietovardžiu):

- 7 krašto keliai[12]: KK149 Smilgiai–Pakruojis; KK150 Šiauliai–Pakruojis–Pasvalys; KK151 Pakruojis–Linkuva; KK152 Joniškis–Linkuva; KK209 Joniškis–Žeimelis–Pasvalys; KK211 Linkuva–Žeimelis; KK212 Radviliškis–Pakruojis.
- 25 rajoniniai keliai[13]: 1609 Bariūnai–Bučiūnai–Pašvitinys–Linkuva; 1626 privaž. prie Bitužių nuo kelio Joniškis–Žeimelis–Pasvalys; 1630 privaž. prie Malgūžių nuo kelio Joniškis–Žeimelis–Pasvalys; 1640 privaž. prie Mindaugių nuo kelio Joniškis–Žeimelis–Pasvalys; 2902 Linkuva–Degėsiai–Gedučiai; 2903 Rimšoniai–Klovainiai–Rozalimas–Aukštelkai; 2904 Linkuva–Joniškėlis–Pumpėnai; 2905 Pakruojis–Mikniūnai; 2906 Rozalimas–Plaučiškiai–Pakalniškiai; 2908 Pakruojis–Lygumai–Naisiai; 2909 Pakruojis–Klovainiai–Deglėnai–Valmoniai; 2912 Žeimelis–Vileišiai–Adžiūni; 2914 Lygumai–Degučiai–Stačiūnai–Pavėzgiai; 2915 Lygumai–Pamūšis; 2917 Lygumai–Sosdvaris; 2919 Klovainių aplinkkelis; 2922 Pakruojis–Poškiečiai; 2923 Rozalimas–Šukioniai; 2927 privaž. prie Mažučių nuo kelio Žeimiai–Pašvitinys–Lauksodis; 2929 privaž. prie Pašvitinio nuo kelio Joniškis–Linkuva; 2933 Linkuva–Megučioniai–Girbutkiai; 3126 privaž. prie Valakėlių nuo kelio Šiauliai–Pakruojis–Pasvalys; 3127 privaž. prie Nairių nuo kelio Joniškis–Žeimelis–Pasvalys; 3137 privaž. prie Norių nuo kelio Joniškis–Žeimelis–Pasvalys; 4001 Žeimiai–Pašvitinys–Lauksodis.

Vienas reikšmingiausių kelių būklės vertinimo rodiklių – kelių danga. 2020 m. pabaigoje Pakruojo r. sav. automobilių kelių ilgis siekė 1 391 km ir pagal ilgį buvo per vidurį tarp lyginamų savivaldybių. Bendras kelių ilgis apskrityje didžiausias buvo Kelmės r. sav. (2561 km), o mažiausias – Šiaulių m. sav. (357 km). Pakruojo r. sav. keliai sudarė 1,6 proc. šalies (84 769 km) ir 13,0 proc. Šiaulių apskrities (10 672 km) rodiklio. Bendras kelių ilgis Pakruojo r. sav. per penkerius metus išaugo 5,3 proc. Labiausiai nuo 2015 metų kelių ilgis išaugo Kelmės r. sav., o labiausiai sumažėjo Joniškio r. sav. (-2,6 proc.).

Kelių su danga Pakruojo r. sav. ilgis (1 391 km) buvo per vidurį tarp lyginamų savivaldybių. Iš jų kelių su patobulinta danga[14] ilgis Pakruojo r. sav. buvo tarp didžiausių tarp nagrinėtų savivaldybių (506 km), siekė 1,87 proc. visų šalies ir 16,76 proc. visų apskrities kelių su patobulinta danga ir pagal šį rodiklį atsiliko tik nuo Radviliškio r. sav. (523 km) ir nuo Šiaulių r. sav. (568 km). Žvyro kelių ilgis Pakruojo r. sav. buvo vienas mažiausių ir siekė 885km. Žvyro kelių dalis Pakruojo r. sav. 2020 m. pabaigoje sudarė 1,95 proc. šalies, o 13,84 proc. – apskrities žvyro kelių. Palyginus su kitomis savivaldybėmis, mažesnis žvyro kelių ilgis buvo Akmenės r. sav. (637 km) ir Šiaulių m. sav. (99 km). Grunto kelių[15] Pakruojo r. sav., vienintelėje iš lyginimų savivaldybių, 2020 m. pabaigoje visai nebuvo.

Išplėtota dviračių takų[16] infrastruktūra ne tik palengvina susisiekimą, tačiau yra svarbi turizmo infrastruktūros dalis, pasitarnaujanti turizmo skatinimui, aktyvaus poilsio propagavimui.

2020 m. dviračių takų ilgis Pakruojo rajone siekė 3,4 km, sudarė 1,75 proc. Šiaulių apskrities (193,2 km) rodiklio ir buvo pats mažiausias apskrityje. Lyginamų savivaldybių tarpe 2020 m. ilgiausi dviračių takai buvo Šiaulių m. sav. (62,6 km).

---

[12] Pagal Lietuvos Respublikos kelių įstatymą, *krašto keliai* – keliai ir jų tęsiniai – gatvių važiuojamoji dalis, kuriais vyksta intensyvus transporto priemonių eismas tarp Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų centrų, taip pat tranzitinio ir turistinio transporto priemonių eismas.

[13] Pagal Lietuvos Respublikos kelių įstatymą, *rajoniniai keliai* – keliai, jungiantys miestų ir kaimų gyvenamąsias vietoves su magistraliniais ir krašto keliais.

[14] Pagal Lietuvos statistikos departamento automobilių kelių statistinio tyrimo metodiką, patvirtintą Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus 2015 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. DĮ-105, *automobilių keliai su patobulinta danga* – keliai su asfaltbetonio danga; betono danga; betoninių trinkelių grindinio danga.

[15] Pagal Lietuvos statistikos departamento automobilių kelių statistinio tyrimo metodiką, patvirtintą Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus 2015 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. DĮ-105, *grunto keliai* – keliai be dangos.

[16] Vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymu, *dviračių takas* – dviračių eismui skirtas kelias arba kelio dalis, pažymėti tam skirtais kelio ženklais. Dviračių takas privalo būti atskirtas nuo kelio ar jo dalių kelio inžinerinėmis priemonėmis (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

5 lentelė. Dviračių takų ilgis 2020 m. pabaigoje (km)

Savivaldybė	Dviračių takų ilgis, km
Akmenės rajono	11,7
Joniškio rajono	47,6
Kelmės rajono	51,5
Pakruojo rajono	3,4
Radviliškio rajono	10,6
Šiaulių rajono	5,8
Šiaulių miesto	62,6

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Pakruojo r. sav. 2020 m. buvo registruotos 9 817 kelių transporto priemonių[17], tai sudarė 7,07 proc. visų Šiaulių apskrityje ir 0,62 proc. visų šalyje registruotų transporto priemonių. Tai buvo mažiausias rodiklis po Akmenės r. sav. (9 490), palyginti su kitomis savivaldybėmis. Daugiausiai transporto priemonių 2020 m. pabaigoje registruota Šiaulių m. sav. (48 786).

2020 m. Pakruojo r. sav. (reguliariaisiais ir užsakomaisiais reisais) buvo pervežta 60,2 tūkst. asmenų. Didžioji dalis pervežtų keleivių skaičiaus dalis šalyje, apskrityje ir visose lyginamose savivaldybėse 2020 m. buvo reguliariaisiais reisais. Pakruojo r. sav. reguliariaisiais reisais 2020 m. pervežta 59 tūkst. visų keleivių, šalyje – 224 309,4 tūkst., o apskrityje – 9 337,9 tūkst. keleivių.

Keleivių vežimo autobusais reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais paslaugas Pakruojo r. sav. teikia AB „Pakruojo autotransportas“ ir dar 3 įmonės.

TURIZMAS

Turizmo informacijos sklaidą Pakruojo rajono savivaldybėje vykdo bei turizmo paslaugas organizuoja Pakruojo verslo informacijos centras (toliau – Pakruojo VIC, Centras), kuris yra pagrindinis turizmo informacijos teikėjas rajone. Centras įsikūręs Pakruojo mieste, Vytauto Didžiojo g. 94. Centras teikia turizmo informaciją užsienio ir Lietuvos turistams, atvykusiems ar planuojantiems aplankyti Pakruojo rajoną. Svarbiausi centro tikslai: turizmo plėtra Pakruojo rajone; turizmo informacijos kaupimas ir sklaida; Pakruojo rajono, rajono įžymių vietų bei kultūros paminklų reprezentavimas.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento bei UAB „Pakruojo parkai“ duomenimis Pakruojo r. sav. 2020 m. apsilankė 153,1 tūkst. turistų. Lietuvos mastu turistų, pasinaudojusių kelionių agentūrų ir kelionių organizatorių paslaugomis, 2019 metais buvo 136,7 tūkst. (atvykusiųjų užsieniečių ir vietinių).

Turistų skaičius rajone priklauso nuo rekreacinių išteklių įvairovės, turizmo paslaugų ir produktų pasiūlos bei prieinamumo. Rekreacinius išteklius Pakruojo rajono savivaldybėje sudaro upės, tvenkiniai, parkai, miškai. Žymiausia upė – Mūša, kuri teka rajono teritorijos viduriu iš vakarų į rytus.

Turistinius objektus ir lankytinas vietas[18] Pakruojo r. sav. sudaro architektūros, archeologijos ir urbanistikos paminklai, gamtinio turizmo objektai, maldos namai, muziejai, paminklai bei kiti objektai. Turistiniai objektai ir lankytinos vietos prisideda prie vietovės žinomumo didinimo, įvaizdžio vietos bei tarptautiniu mastu gerinimo.

[17] Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, *transporto priemonė* – priemonė žmonėms ir (arba) kroviniams, taip pat ant jos sumontuotai stacionariai įrangai vežti. Ši sąvoka taip pat apima traktorius, savaeiges mašinas ir eismui ne keliais skirtas transporto priemones (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[18] Pagal LR turizmo įstatymą, *turizmo ištekliai* – objektai (gamtos, kultūros, mokslo, religijos, pramogų ir kiti) ir (ar) ar vietovės, dominantys turistus ar skirti jų reikmėms.

Pakruojo rajono savivaldybėje dominuoja architektūriniai, gamtinio turizmo objektai, maldos namai. Mažesnę lankytinų objektų dalį sudaro paminklai, muziejai ir ekspozicijos.

Turizmo paslaugos[19] yra svarbios turizmo plėtrai, turistų pritraukimui tiek iš šalies, tiek iš užsienio. Pakruojo rajono savivaldybės teikiamos turizmo paslaugos nurodytos žemiau pateiktoje lentelėje.

6 lentelė. Turizmo paslaugos Pakruojo r. sav.

Pažintiniai piligriminiai maršrutai „Camino Lituano“:
- Gataučiai–Rusliai (27,2 km)
- Rusliai–Pakruojis (21,9 km)
- Pakruojis–Rozalimas (13,0 km)
- Rozalimas–Burbiškis (25,0 km)

Aktyvios pramogos:
- Rozalimo miško parkas – Rozalimo pažintinis takas (ilgis apie 4 km)
- Dviračių nuoma
- Kerolain keturračių nuoma
- Margas ponis: vaikų gimtadieniai, fotosesijos, jojimas gamtoje, jojimo treniruotės, švenčių su žirgais organizavimas, žirgų nuoma, gardų nuoma/ganyklos.
- Petrašiūnų poilsio zona: paplūdimys, poilsio aikštelė, lauko pavėsinė, krepšinio stovas, smėlio dėžė vaikams, pontoninis lieptas, automobilių stovėjimo aikštelė, WC.
- BMX dviračių trasa
- Pakruojo ASK - automobilių sporto klubas
- Paežerių paplūdimys

Edukacinės programos:
- Keramikos edukacija
- Bityno dovanos
- „Tradicija“ - šakočių kepimas, edukacinė veikla
- Edukacija „Kaimiškos duonos kepimas“
- Vilnos vėlimo edukacijos su meistre Janina Vansauskiene
- Ekspozicija - edukacinė programa „Myliu žirgą“
- Alaus darykla „Davra“
- A. Udrienės IĮ, kaimiškas Jovarų alus
- Edukacinės programos Pakruojo krašto muziejuje „Žiemgala“: žvakių gamyba, velykinių margučių marginimas, edukacinė programa „Kas ir kaip muziejuje gyvena“, „Švęskime gimtadienį muziejuje“, edukacinė programa „Pasidaryk savo spalvingą popierių”, edukacinis užsiėmimas „Žiemgalių ornamentika“, muilo darymas ir pakavimas, piešimas spalvotu smėliu.
- Pažintinė-motyvacinė edukacija „Įkvėpk Ušinsko“

Ekskursijos:
- Programa - ekskursija „1930-ų metų Pakrujiete i jos virtienė“
- Programa - ekskursija „XIX a. Pakruojo dvaro industrija su šakočių kepimo edukacija bei degustacija“
- Ekskursija „Dolomito kelias“
- Ekskursija „XIX a. industrija Pakruojo dvare“
- Stasio Ušinsko muziejaus ekskursija „Įkvėpk Ušinsko!“

Kelionės:
- Keliauk su Travel La Vita (kelionių agentūra)
- Įspūdinga kelionė po dvarų ir rūmų parkus
- Kelionė po Žiemgalos kraštą

Šaltinis: Pakruojo verslo informacijos centras, Pakruojo rajono savivaldybės administracija

[19] Pagal LR turizmo įstatymą, *turizmo paslauga* – savarankiška, už užmokestį turistams teikiama paslauga, nurodyta šio įstatymo 3 straipsnyje.

Iš 6 lentelėje pateiktos informacijos matyti, kad Pakruojo rajono savivaldybėje teikiama nemažai turizmo paslaugų. Ypač daug edukacinių užsiėmimų, pažymėtinas Pakruojo krašto muziejus „Žiemgala“, gausus archeologijos, etnografijos ir istorijos ekspozicijų, atskleidžiantis žiemgalių krašto praeitį.

Be turizmo objektų ir turizmo paslaugų turizmo sektoriuje vieną svarbiausių vietų užima apgyvendinimo bei maitinimo paslaugos, kurių pakankamas kiekis ir kokybė daro įtaką turistų srautams.

Vadovaujantis Pakruojo VIC internetiniame tinklalapyje pateikta informacija, 2020 m. pagrindinės Pakruojo rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigos:

- 2 viešbučiai (Viešbutis „Malūnininko namas“, viešbutis Pakruojo dvaro centriniuose rūmuose)
- 1 svečių namai („Kruoja“)
- 4 kaimo sodybos (Senoji Ruslių sodyba, „Impolės“ sodyba, V. Jokantienės sodyba, Akmenėlių dvaras)
- 2 bendrabučiai (Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijos bendrabutis, Žeimelio technologijų ir paslaugų mokyklos bendrabutis)
- 1 stovyklavietė („Paežerių stovyklavietė“)

Pagal Lietuvos statistikos departamento pateiktus duomenis, nakvynių Pakruojo r. sav. 2020 m. buvo fiksuojamas daugiau nei trečdaliu didesnis bendras suteiktų nakvynių skaičius nei 2016 metais (nuo 3 260 nakvynių per metus iki 4 080). 2020 m. Pakruojo r. sav. lietuviams suteiktų nakvynių skaičius buvo 3 766, o užsienio turistams tik 314. Toks ženklus užsienio turistų sumažėjimas pandemijos COVID-19 pasekmė. Verta pažymėti, jog Šiaulių apskrities savivaldybėse 2016–2020 m. stebėtas suteiktų nakvynių skaičiaus augimas. Išskaidžius bendrą suteiktų nakvynių skaičiaus rodiklį, galima analizuoti lietuvių turistų bei turistų iš užsienio srautus. Lietuvoje ir Šiaulių apskrityje lietuviams ir užsienio turistams suteiktų nakvynių skaičiaus augimas buvo tolygus ir gan panašus, tačiau savivaldybėse kito labai netolygiai.

Šalia apgyvendinimo paslaugų svarbi turizmo paslaugų sudėtinė dalis yra maitinimo paslaugos. Pagal Pakruojo VIC, rajone veikia 11 maitinimo įstaigų[20]:

- 5 kavinės („Mocha“, „Karčema“, „Gluosnis“, „Šašlykinė“, „Bistro“)
- 2 užkandinės („Mido“, Greito maisto užkandinė)
- 2 picerijos („Trys berneliai“, JK Pica&Kebabai)
- 1 užeiga (Karčema „Traktierius“)

Įvertinus tiek apgyvendinimo, tiek maitinimo paslaugų statistiką, galima daryti išvadą, kad Pakruojo rajone vyksta apgyvendinimo paslaugų plėtra. Tačiau savivaldybėje vis dar jaučiamas maitinimo paslaugas teikiančių įmonių stygius. Taip pat savivaldybė turi turistinį plėtros potencialą, kurį iliustruoja augantis užsienio turistų bei jų nakvynių skaičius.

INŽINERINĖ IR ENERGETINĖ INFRASTRUKTŪRA

Pakruojo rajono savivaldybėje centralizuotas šilumos tiekimas vykdomas Pakruojo ir Linkuvos miestuose, Pakruojo ir Petrašiūnų kaimuose bei Klovainių miestelyje. Kelios mažos katilinės Pakruojyje, Linkuvoje, Petrašiūnuose įrengtos pastatuose arba šalia jų. Centralizuotai šilumą tiekia UAB „Pakruojo šiluma“. Pagrindiniai šilumos vartotojai yra gyventojai (68 proc.), savivaldybės įstaigos (19 proc.), iš valstybės biudžeto finansuojamos įstaigos (5 proc.) bei kiti šilumos vartotojai (19 proc.).

Bendrovė 2020 m. vykdė programas ir įgyvendino projektus, kuriuos investavo į materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimą, remontą (prailginant turto naudingo tarnavimo laiką ir pagerinant naudingąsias savybes) apie 62,3 tūkst. Eur.

Bendrovė visus metus vykdydama veiklą, surinko 1 171 774 Eur pajamų bei patyrė 1 255 543 Eur išlaidų. Finansinius metus įmonė pabaigė su 22 269 Eur nuostoliu.

[20] Pagal Turizmo žodyną, *maitinimo įmonė* – maisto, gėrimų ir kitų paslaugų teikimo reikalavimus atitinkanti įmonė.

Pakruojo rajone centralizuotai vandenį tiekia bei nuotekas tvarko UAB „Pakruojo vandentiekis“. Bendrovės pagrindinė veikla (pagal EVRK 2 RED.): vandens surinkimas, valymas ir tiekimas, nuotekų valymas. Pagrindinės veiklos paslaugas Bendrovė teikia Pakruojo miesto ir rajono gyventojams bei įmonėms. Bendrovė eksploatuoja: 167,5 km vandentiekio ir 116,4 nuotekų tinklų, 27 vandenvietes, 2 vandens bokštus, 15 vandens gerinimo įrenginių, 34 nuotekų siurblines ir 15 nuotekų valyklų.

Bendrovės pajėgumai leidžia išgauti ir tiekti 2582,4 tūkst. m^3 geriamojo vandens per metus. 2020 m. išgauta 334,6 tūkst. m^3 (2019 m. - 318,5 tūkst. m^3) geriamojo vandens, realizuota – 271,2 tūkst. m^3 (2019 m. – 267,4 tūkst. m^3). Bendrovėje vandens netektys 2020 m. sudarė 18,9 % (2019 m. – 16,1 %). Vandenviečių pajėgumas išnaudojamas 13,0 %.

Bendrovės eksploatuojamų nuotekų valyklų pajėgumai leidžia išvalyti 1425 tūkst. m^3 nuotekų per metus. 2020 metais surinkta ir išvalyta 483,8 tūkst. m^3 nuotekų (2019 m. – 441,9 tūkst. m^3), deklaruotas nuotekų kiekis – 239,4 tūkst. m^3 (2019 m. – 235,6 tūkst. m^3) , infiltracija sudarė 50,5 % (2019 m. – 46,7 %), pajėgumai išnaudojami 34 %.

Per 2020 metus prie centralizuoto vandentiekio prisijungė 123 būstai (289 gyventojai). Bendrovės aptarnaujamoje teritorijoje prie centralizuotos vandentiekio sistemos yra prisijungę 10 259 gyventojai (tai sudaro 77,41 % nuo gyventojų skaičiaus aptarnaujamoje teritorijoje ir 60,51 % nuo Pakruojo rajono gyventojų skaičiaus). Bendrovės aptarnaujamoje teritorijoje prie centralizuotos nuotekų sistemos yra prisijungę 9317 gyventojų (tai sudaro 64,06 % nuo gyventojų skaičiaus aptarnaujamoje teritorijoje ir 50,07 % nuo Pakruojo rajono gyventojų skaičiaus). Per 2020 m. prie centralizuotų nuotekų tinklų prisijungė 119 būstų (284 gyventojai).

Elektros energijos tiekimą Pakruojo rajono savivaldybėje užtikrina AB „Energijos skirstymo operatorius“ (ESO). Į Pakruojo rajono savivaldybę elektros energija[21] tiekiama iš bendros Lietuvoje elektros energijos tiekimo sistemos[22].

Pakruojo rajono savivaldybės gatvių apšvietimo sistemos priežiūra priklauso Pakruojo rajono savivaldybės administracijos seniūnijoms.

APLINKOSAUGA

Pagrindiniai aplinkos oro taršos šaltiniai šalyje yra pramoniniai procesai, įskaitant energijos gavybą ir gamybinę veiklą, transportas, namų šildymas, atliekų apdorojimas. 2020 metais, remiantis Aplinkos apsaugos agentūros pateiktais duomenimis, Pakruojo rajono savivaldybėje veikė 11 taršių įmonių, viena mažiau nei 2016 metais. Šis skaičius savivaldybėje 2020 m. buvo toks pat kaip Šiaulių rajono savivaldybėje ir buvo vienas didesnių apskrityje.

Nuo 2016 m. iki 2020 m. stacionarių taršos šaltinių[23] išmetamų teršalų[24] kiekis Šiaulių apskrityje išaugo nuo 258,89 tonų per metus iki 404,27 tonų. Taip pat ir Pakruojo r. sav. tuo pačiu laikotarpiu nuo 190,42 tonų per metus iki 262,8 tonų. Išmetamų teršalų kiekiai augo beveik visose lyginamose savivaldybėse.

Vertinant išmestų teršalų sudėtį Pakruojo rajono savivaldybėje, matyti, kad didesnę

[21] Pagal Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymą, *elektros energija* – gaminama aktyvinė elektros energija, kuri kaip prekė pateikiama vartotojui (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos).

[22] Pagal Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymą, *energijos tiekimo* arba *energetikos sistema* – tarpusavyje suderintu režimu funkcionuojanti elektros įrenginių, skirtų elektros energijai gaminti, perduoti ir skirstyti, visuma (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos).

[23] Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymą, *stacionarus taršos šaltinis* – taršos šaltinis, esantis nekintamoje buvimo vietoje. *Taršos šaltinis* – įrenginys, iš kurio teršalai patenka į aplinkos orą (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[24] Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymą, *teršalai* – medžiaga arba medžiagų mišinys, kuris dėl žmonių veiklos patenka į aplinkos orą ir, veikdamas atskirai ar su atmosferos komponentais, gali pakenkti žmonių sveikatai ir aplinkai arba turtui (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

dalį (64,67 proc.) bendros išmestų teršalų sudėties 2020 m. sudarė dujinės ir skystosios medžiagos, o kietosios medžiagos sudarė 35,33 proc. išmestų teršalų bendros sudėties.

Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis, Pakruojo rajono savivaldybėje iš viso veikė 215 potencialių taršos židinių[25]. Šis rodiklis buvo didžiausias tarp lyginamų savivaldybių, kai mažiausiai potencialių taršos šaltinių turėjo Akmenės rajono savivaldybė (29).

Pakruojo rajono savivaldybėje komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra integrali regioninės sistemos dalis. Komunalinių atliekų tvarkymą Šiaulių regiono savivaldybėse koordinuoja Viešoji įstaiga Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras (toliau – ŠRATC). Komunalinės atliekos Pakruojo rajone yra tvarkomos vadovaujantis Pakruojo rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėmis ir kitais atliekų tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais. Komunalines atliekas rajone surenka UAB „Pakruojo komunalininkas“.

Bendrovė ataskaitiniais metais dalyvavo 5 Užimtumo tarnybos prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rengiamuose projektuose ir programose bei sudarė 4 įdarbinimo subsidijuojančias sutartis, kurios sėkmingai bus tęsiamos ir 2021 metais. Siekiant užtikrinti bendrovės vykdomą pagrindinę veiklą – komunalinių atliekų vežimą, buvo diegiamos inovatyvios technologijos. Visuose šiukšliavežiuose automobiliuose įdiegta GPS (geografinio pozicionavimo sistema), kuri leidžia nustatyti automobilio buvimo vietą, laiką, maršrutą ir dirbtą valandų skaičių.

Antrinės žaliavos ir pakuočių atliekos Pakruojo rajone surenkamos stacionariose atliekų surinkimo aikštelėse ir individualiais konteineriais namų valdose, atskiriant plastiko, metalo, stiklo ir popieriaus atliekas. Vadovaujantis ŠRATC pateikiamais duomenimis, Pakruojo rajone įrengtos 66 antrinių žaliavų ir pakuočių surinkimo aikštelės. Individualių valdų gyventojai rūšiavimo konteineriais aprūpinti 100 procentų.

Vadovaujantis UAB „Pakruojo komunalininkas“ pateikta informacija, 2020 m. Pakruojo rajono savivaldybėje buvo surinkta iš viso 75525,87 t komunalinių atliekų, iš jų – mišrių (4274,02 t), bioskaidžių (741,54 t), kapinių atliekų (423,72 t), stambiagabaričių (71,7 t) ir padangų (14,89 t). 2021 m. lapkričio 1 d. duomenimis jau surinkta 4428,19 tonų komunalinių atliekų, iš jų – mišrių (3459,51 t), bioskaidžių (576,72 t), kapinių atliekų (297,26 t), stambiagabaričių (85,83 t) ir padangų (8,87 t).

Surinktos komunalinės atliekos arba yra perdirbamos naujam jų panaudojimui, sudeginamos arba yra pašalinamos. Vadovaujantis Aplinkos apsaugos agentūros informacija apie atliekų tvarkymą, 2018 m. Pakruojo r. sav. 55,5 proc. komunalinių atliekų buvo perdirbta ar panaudota pakartotinai. Pagal šį rodiklį Pakruojo r. sav. atsiliko nuo šalies (56,0 proc.), bet kiek lenkė apskrities (55,4 proc.) rodiklį.

ŽEMĖS ŪKIS IR MIŠKININKYSTĖ

Žemės fondas[26]. Anot Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, žemės ūkio naudmenos[27] Pakruojo rajone sudarė 71,7 proc. viso žemės ploto ir buvo didesnės nei šalyje (52,1 proc.) ir apskrityje (61,9 proc.).

2020 m. Pakruojo rajono savivaldybės žemės ūkio naudmenos sudarė 2,8 proc. šalies ir 17,9 proc. Šiaulių apskrities žemės ūkio naudmenų. Didžiąją dalį žemės ūkio naudmenų Pakruojo r. sav. sudarė ariama žemė (95,8 proc.) ir pagal šį rodiklį viršijo apskrities (93,5

[25] Potencialių taršos židinių duomenų atnaujinimo procedūra derinama su Lietuvos Geologijos tarnyba, nes sąraše esantys objektai yra rekultivuoti

[26] Pagal Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos žemės fondo sąvokų apibūdinimą, *Lietuvos Respublikos žemės fondas* – visa Lietuvos Respublikos teritorijoje esanti privati, valstybinė ir savivaldybių žemė.

[27] Pagal Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos žemės fondo sąvokų apibūdinimą, *žemės ūkio naudmenos* – plotai, kuriuos sudaro ariamoji žemė, sodai, pievos ir natūralios ganyklos.

proc.) ir šalies (87,6 proc.) rodiklius. Šie duomenys rodo, jog sąlygos verstis žemės ūkiu Pakruojo rajono savivaldybėje yra itin palankios.

7 lentelė. Žemės fondo sudėtis 2020 m. pradžioje, ha

Teritorija\Rodiklis	Žemės ūkio naudmenos	Miškai (miško žemė)	Keliai	Užstatyta teritorija	Vandens telkiniai	Kita žemė
Lietuvos Respublika	3 399 068	2 156 033	105 402	239 421	266 533	362 191
Šiaulių apskritis	528 185	228 049	12 124	25 718	19 982	39 669
Radviliškio r. sav.	105 246	39 924	2 241	4 588	3 085	8 321
Akmenės r. sav.	48 226	26 579	1 108	2 156	1 788	4 521
Joniškio r. sav.	83 573	22 263	1 513	3 192	1 957	2 664
Kelmės r. sav.	96 413	50 957	2 519	3 895	4 370	12 310
Pakruojo r. sav.	**94 345**	**25 887**	**1 600**	**3 118**	**2 594**	**3 975**
Šiaulių r. sav.	99 168	61 864	2 717	5 336	4 778	6 824
Šiaulių m. sav.	1 214	573	425	3 433	1 411	1 053

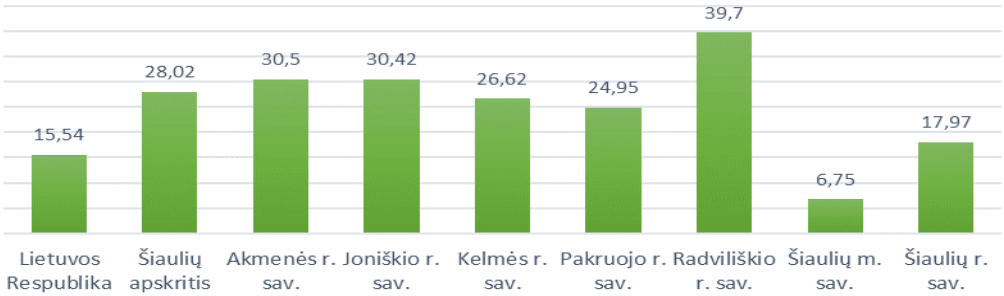
Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Šiaulių apskritis nepasižymi itin dideliu vandeningumu (vandens telkiniai užima 2,3 proc. teritorijos, šalies rodiklis – 4,1 proc.) ir pagal šį rodiklį lieka paskutinė apskričių tarpe. Pakruojo rajono savivaldybė taip pat nėra itin vandeninga, vandens telkiniai užima tik 2,0 proc. savivaldybės teritorijos ir šiuo rodikliu lenkia Joniškio rajono savivaldybę (1,7 proc.) ir Radviliškio rajono savivaldybę (1,9 proc.). Pagal teritorijos miškingumą Pakruojo r. sav. (19,7 proc.) taip pat nesiekia šalies (33,0 proc.) ir apskrities (26,7 proc.) rodiklių.

Žemės ūkis. Pagal Valstybinės įmonės valstybės žemės fondo Žemės informacinės sistemos parengtą dirvožemio našumo žemėlapį, Pakruojo r. sav. žemės našumo balas yra vidutiniškai 46,7.

Remiantis Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro 2020 m. spalio 1 d. duomenimis, Pakruojo rajono savivaldybėje užfiksuotas 950 ūkininkų ūkių, šis skaičius bendroje visų Lietuvos ūkininkų ūkių sklypų įskaitoje sudarė 1,1 proc. ir lyginamų savivaldybių tarpe buvo vienas mažiausių, lenkė tik Akmenės rajono savivaldybę (686 ūkiai) ir Šiaulių miesto savivaldybę (1 ūkis).

Vidutinis ūkininko ūkio plotas Pakruojo r. sav. sudarė 24,95 ha, buvo vienas žemiausių lyginamų savivaldybių tarpe, pralenkė tik Šiaulių m. sav. (6,75 ha) ir Šiaulių r. sav. (17,97 ha), Lietuvos (15,54 ha) rodiklius, tačiau nusileido Šiaulių apskrities (28,02 ha) rodikliui.

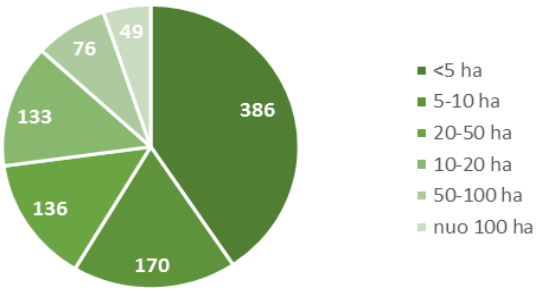

5 pav. Vidutinis ūkininko ūkio plotas 2020 m. spalio 1 d., ha

Šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras

Pakruojo rajono savivaldybėje 2020 m. spalio 1 d. duomenimis, kaip ir šalyje ir apskrityje, vyravo iki 5 hektarų ploto ūkininkų ūkių sklypų plotų. Pakruojo r. sav. tokio dydžio sklypai sudarė 40,6 proc., Lietuvoje – 47,6 proc., o Šiaulių apskrityje – 34,5 proc. Iki 5 hektarų ploto ūkininkų sklypų kiekis Pakruojo r. sav. – vienas didžiausių nagrinėjamų

savivaldybių tarpe (didesnis tik Šiaulių r. sav. rodiklis – 48,1 proc.).

6 pav. Ūkių pasiskirstymas pagal plotą Pakruojo r. sav. 2020 m. spalio 1 d. (vnt.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vieni svarbiausių rodiklių, apibūdinančių esamą situaciją ir tolimesnes plėtros perspektyvas savivaldybės žemės ūkio sektoriuje, yra augalininkystės ir gyvulininkystės apimtys bei bendroji žemės ūkio produkcija.

Bendroji žemės ūkio produkcija[28], kurią sudaro augalininkystės ir gyvulininkystės produkcija, Pakruojo r. sav. 2018–2020 metais didėjo ir sudarė 116,2 mln. Eur. Didesnę bendrosios žemės ūkio produkcijos dalį Pakruojo rajone, kaip ir šalyje, apskrityje bei kitose analizuojamose savivaldybėse, 2020 metais sudarė augalininkystė (89,5 mln. Eur), o gyvulininkystės produkcijos apimtys beveik nekito ir 2020 metais sudarė 26,7 mln. Eur.

Miškininkystė. Remiantis Lietuvos statistikos pateiktais duomenimis, 2020 m. Pakruojo r. sav. medynų produktyvumas (m^3 medynų 1-ame hektare) buvo 195 m^3/ha, kai šalyje 244 m^3/ha, o apskrityje – 205 m^3/ha. Nagrinėjamų savivaldybių tarpe didžiausias medynų produktyvumas 2020 m. teko Kelmės rajono savivaldybei (221 m^3/ha), mažiausias – Radviliškio rajono savivaldybei (188 m^3/ha).

[28] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *bendroji žemės ūkio produkcija* – kalendoriniais metais gauto bendro derliaus, daugiamečių ir dekoratyvinių sodinių produkcijos, gyvulių ir paukščių auginimo produkcijos ir gautų gyvulininkystės produktų, švelniakailių žvėrelių išauginimo ir jų produkcijos vertė gamintojo kainomis.

SOCIALINIAI VEIKSNIAI

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Gyventojų skaičius ir struktūra. Remiantis Lietuvos statistikos departamento (toliau – LSD) duomenimis, Pakruojo rajone 2021 metų pradžioje gyventojų skaičius siekė 18 215 asmenų (7,0 proc. Šiaulių apskrities ir 0,65 proc. visos šalies gyventojų).

2017–2021 m. laikotarpiu Pakruojo rajone gyventojų skaičius sumažėjo atitinkamai nuo 20 311 gyventojų 2017 m. pradžioje iki 18 215 gyventojų 2021 m. pradžioje, kai šalyje gyventojų skaičius minėtu laikotarpiu sumažėjo 1,84 proc., o Šiaulių apskrityje sumažėjo 3,9 proc.

Pakruojo rajono gyventojų skaičiaus mažėjimas 2016–2020 m. laikotarpiu buvo vienas sparčiausių ir mažėjimu atsiliko tik nuo Kelmės rajono savivaldybės (-11,4 proc.). Lėčiausias gyventojų skaičiaus mažėjimas buvo Šiaulių rajono savivaldybėje (-0,2 proc.).

Miesto ir kaimo gyventojai. Pagal LSD pateiktus duomenis, 2021 metų pradžioje Pakruojo rajono savivaldybėje (toliau – Pakruojo r. sav.) esančiuose miestuose gyveno 5 566 asmenimis (arba 66,0 proc.) mažiau nei kaimuose, kai 2017 metų pradžioje miestuose gyveno 5 977 asmenimis (arba 58,31 proc.) mažiau nei kaimuose. Tai rodo, jog Pakruojo r. sav. labiau apgyvendinamos miesto gyvenamosios teritorijos. Lietuvoje miestuose 2021 m. pradžioje gyveno du kartus daugiau gyventojų nei kaimuose, Šiaulių apskrityje – 1,76 karto daugiau miestuose nei kaimuose.

Daugumoje kitų nagrinėtų savivaldybių Šiaulių apskrityje taip pat dominuoja kaimo gyvenamosios teritorijos. Joniškio rajono savivaldybėje (toliau – Joniškio r. sav.) kaimo gyvenamosiose teritorijose 2021 m. pradžioje gyveno 53,67 proc. gyventojų, Kelmės rajono savivaldybėje (toliau – Kelmės r. sav.) – 60,41 proc., Šiaulių rajono savivaldybėje (toliau – Šiaulių r. sav.) – 74,2 proc. Tačiau Akmenės rajono savivaldybėje (toliau – Akmenės r. sav.) ir Radviliškio rajono savivaldybėje (toliau – Radviliškio r. sav.) vyrauja miesto gyvenamosios teritorijos, atitinkamai 62,5 proc. ir 51,16 proc. gyventojų gyvena miestuose.

2016–2020 metų laikotarpiu Pakruojo rajono savivaldybėje gyventojų pasiskirstymas pagal lytį kito nežymiai. 2020 m. pradžioje savivaldybės 52,8 proc. gyventojų sudarė moterys ir 47,2 proc. – vyrai. Palyginus su Šiaulių apskritimi ir visa šalimi, didesnę gyventojų dalį sudaro moterys – Lietuvoje 2020 m. pradžioje 53,3 proc. gyventojų sudarė moterys ir 46,7 proc. – vyrai, o Šiaulių apskrityje 52,7 proc. moterys ir 47,3 proc. vyrai. Palyginus su 2016 m., Pakruojo r. sav. vyrų skaičius išaugo 0,6 proc., o moterų sumažėjo 0,6 proc. Panaši tendencija stebima ir šalyje bei apskrityje – vyrų skaičius auga, o moterų – mažėja. Lietuvoje minėtu laikotarpiu vyrų padaugėjo 1,5 proc., kai apskrityje 3,1 proc., o moterų šalyje ir apskrityje mažėjo, atitinkamai 1,3 proc. ir 2,6 proc.

7 pav. Vyrų ir moterų skaičius Pakruojo rajone (asm.) ir jo pokytis 2016–2020 m. pradžioje, proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Gimusiųjų skaičius. 2020 metais rajone sudaryti 154 gimimo įrašai (83 berniukų ir 69 mergaičių), iš jų 27 vaikų, gimusių (2009, 2014, 2016–2017 m.) užsienio valstybėse (Norvegijoje, Airijoje, Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje, Islandijoje, Danijoje, Estijoje, Suomijoje, Nyderlanduose).

Mirusiųjų skaičius. 2020 m. sudaryta mirties įrašų – 355: vyrų – 165, moterų – 190. 4 LR piliečiai mirė užsienio valstybėse (Jungtinėje Karalystėje, Norvegijoje, Danijoje).

Tikslesni ir patikimesni rodikliai, nurodantys gyventojų skaičiaus kitimo tendencijas, yra bendrasis gimstamumo rodiklis[29] ir bendrasis mirtingumo rodiklis.

Pakruojo r. sav. 2020 metais, remiantis Lietuvos statistikos departamento pateiktais duomenimis, buvo fiksuojamas atvykusiųjų ir imigrantų skaičius – 529. Nuo 2016 m. iki 2020 m. skaičius kito ir palyginus 2016 m. duomenis (604 asmenys) atvykusiųjų ir imigrantų skaičius sumažėjo. Visose analizuojamose savivaldybėse, išskyrus Radviliškio r. sav., Šiaulių m. sav. ir Šiaulių r. sav. stebimas atvykusių ir imigrantų skaičiaus mažėjimas. Sparčiausias didėjimas fiksuotas Šiaulių m. sav.

Išvykusieji ir emigrantai. Visose analizuojamose savivaldybėse, taip pat šalyje ir apskrityje, 2016–2020 metais buvo stebimas mažėjantis išvykusių ir emigrantų skaičius Pakruojo r. sav. 2020 m. išvykusių į kitus regionus asmenų skaičius 710 asmenų.

Neto migracija (skirtumas tarp atvykusių – imigrantų ir išvykusių – emigrantų) 2016–2020 metais visose lygintose savivaldybėse, šalyje ir apskrityje, mažėjo. Pakruojo r. sav. neto migracijos pokytis 2016 m. ir 2020 m. metais atitinkamai lygus 519 asmenų ir 181 asmeniui.

Gyventojų sudėtis pagal amžių. Pakruojo rajone 2020 metų pradžioje 13,2 proc. visų gyventojų sudarė vaikai (iki 14 m. amžiaus), nuo 2016 metų šis rodiklis sumažėjo 4,3 proc. Šalyje ir Šiaulių apskrityje šios amžiaus grupės gyventojų dalis 2020 metų pradžioje skiriasi nežymiai, atitinkamai 15,1 proc. ir 14,0 proc. Prastesnį rodiklį lyginamų savivaldybių tarpe turėjo Kelmės r. sav. (12,7 proc. 0–14 m. amžiaus gyventojų bendroje gyventojų struktūroje) ir Joniškio r. sav. (13,0 proc.).

Pakruojo rajone 2020 m. pradžioje buvo 63,9 proc. darbingo amžiaus (15–64 m.) gyventojų, tai yra 0,7 proc. p. mažiau nei Šiaulių apskrityje bei 1,1 proc. p. mažiau nei visoje šalyje. Mažiausiai darbingo amžiaus žmonių nagrinėjamose savivaldybėse 2020 m. pradžioje buvo Akmenės rajone (61,4 proc. visų nuolatinių gyventojų), daugiausiai – Šiaulių m. sav. (66,0 proc.). 2016–2020 m. laikotarpiu Pakruojo r. sav. darbingo amžiaus gyventojų skaičius mažėjo 2,1 proc., kai šalyje ir apskrityje mažėjo atitinkamai 2,0 proc. ir 1,7 proc.

Pensinio amžiaus gyventojai (nuo 65 m.) Pakruojo rajone 2020 m. pradžioje bendroje nuolatinių gyventojų struktūroje sudarė 22,9 proc. ir nuo 2016 m. pradžios šis rodiklis pakilo 9,6 proc. Šalyje ir Šiaulių apskrityje šios amžiaus grupės gyventojai 2020 m. pradžioje visų nuolatinių gyventojų struktūroje sudarė atitinkamai 19,9 proc. ir 21,4 proc. Prasčiausias rodiklis fiksuojamas Akmenės rajono savivaldybėje – 24,8 proc. pensinio amžiaus gyventojų tarp visų nuolatinių gyventojų dalis.

UŽIMTUMAS IR DARBO RINKA

Užimtumo lygis. Pakruojo rajone 2016–2020 metais nuosekliai kilo. 2020 m. Pakruojo rajono savivaldybėje buvo 9,5 tūkst. užimtų gyventojų, šalyje – 1358,1 tūkst., Šiaulių apskrityje – 118,4 tūkst. Aukščiausias buvo 2020 metais, žemiausias 2017 ir 2018 metais. Analizuojamose teritorijose užimtumo lygis 2016–2020 m. augo visur.

Nedarbo lygis. Nors užimtumo lygis ir kilo, tačiau nuo 2016 m. iki 2020 m. bedarbių skaičius tik augo. Pakruojo rajone 2020 m. užfiksuoti 1195 bedarbiai, tai yra 0,55 proc. visų

[29] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *bendrasis gimstamumo rodiklis* – per metus gyvų gimusių kūdikių ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis, skaičiuojamas 1 tūkst. gyventojų.

Lietuvos Respublikos bedarbių ir 5,9 proc. Šiaulių apskrities bedarbių.

Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (DU) bruto[30], įskaitant individualiąsias įmones, 2016–2020 m. visose analizuojamose savivaldybėse nesiekė šalies vidutinio darbo užmokesčio, kuris 2020 m. buvo lygus 1 428,60 euro per mėnesį. Vidutinį Šiaulių apskrities DU (1 210,5 eurai) pralenkė Šiaulių miesto savivaldybė (1 256,4 euro), Akmenės r. sav. (1 259,0 euro) ir Pakruojo r. sav. (1 217,20 euro). Visose analizuojamose teritorijose DU 2015–2019 metais sparčiai didėjo, vidutiniškai 80 procentų.

ŠVIETIMAS

Pakruojo r. sav. 2021 m. rugsėjo 1 d. veikė 17 švietimo įstaigų:

- 3 gimnazijos: Pakruojo „Atžalyno“ gimnazija, Linkuvos gimnazija, Žeimelio gimnazija;
- 4 pagrindinės mokyklos: Balsių pagrindinė mokykla, Lygumų pagrindinė mokykla, Pašvitinio pagrindinė mokykla, Rozalimo pagrindinė mokykla;
- 1 progimnazija: Pakruojo „Žemynos“ progimnazija;
- 1 specialioji mokykla: Linkuvos specialioji mokykla;
- 4 ikimokyklinio ugdymo įstaigos: Linkuvos lopšelis-darželis „Šaltinėlis“, Pakruojo lopšelis-darželis „Saulutė“, Pakruojo lopšelis-darželis „Vyturėlis“, VšĮ Pakruojo nevalstybinis katalikų lopšelis-darželis „Varpelis“;
- 2 daugiafunkciai centrai: Stačiūnų daugiafunkcis centras, Žeimelio darželis-daugiafunkcis centras „Ąžuoliukas“;
- 1 neformaliojo ugdymo mokykla: Pakruojo Juozo Pakalnio muzikos mokykla;
- 1 suaugusiųjų ir jaunimo švietimo įstaiga: Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras.

Turimas švietimo įstaigų tinklas sudarė galimybes tenkinti savivaldybės gyventojų poreikius ugdytis pagal formaliojo ir neformaliojo ugdymo programas.

8 lentelė. Švietimo įstaigų skaičiaus kaita 2016–2017 – 2021–2022 mokslo metais

Įstaigos	2016–2017	2017–2018	2018–2019	2019–2020	2020–2021	2021–2022
Gimnazijos	3	3	3	3	3	3
Pagrindinės	8	6	6	6	4	4
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centro	1	1	1	1	1	1
Specialioji mokykla	1	1	1	1	1	1
Ikimokyklinio ugdymo mokykla (su nevalstybiniu)	7	6	5	5	5	4
Daugiafunkciai centrai	2	2	2	2	2	2
Neformaliojo ugdymo mokykla	1	1	1	1	1	1
Progimnazija					1	1
Iš viso įstaigų	23	20	19	19	18	17

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Ikimokyklinis ugdymas. Vaikų lopšeliuose-darželiuose ir mokyklų ikimokyklinio ugdymo grupėse 2021 m. pradžioje buvo ugdomi 469 ikimokyklinio amžiaus vaikai ir 134 priešmokyklinukai, nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. šiose grupėse ugdomi 500 ikimokyklinio amžiaus vaikų ir 107 priešmokyklinukai. Lygumų pagrindinėje mokykloje sukomplektuota antra ikimokyklinio ugdymo grupė, todėl bendras vaikų skaičius tiek rajono įstaigose, tiek darželiuose 2021-2022 m. m. nežymiai padidėjo.

[30] Pagal Lietuvos statistikos departamento terminų žodyną, *bruto darbo užmokestis* – atlyginimas pinigais, apimantis tiesiogiai darbdavio darbuotojui mokamą pagrindinį darbo užmokestį ir papildomą uždarbį, įskaitant darbuotojo mokamas socialinio draudimo įmokas ir gyventojų pajamų mokestį. Neįskaitoma materialinė, laikinojo nedarbingumo pašalpa, mokama neatsižvelgiant į finansavimo šaltinį, kompensacija už nepanaudotas kasmetines atostogas, išeitinė išmoka ir pan.

Bendrasis ugdymas. 2021–2022 m. m. Pakruojo r. sav. bendrojo ugdymo įstaigose mokosi 1 702 mokiniai[31] (1–12 klasių). Palyginti su kitomis savivaldybėmis, Pakruojo r. sav. bendrojo ugdymo mokyklose (toliau – BUM) besimokančių mokinių skaičius buvo mažiausias. 2020–2021 m. m. pradžioje mokėsi 1740 (1–12 klasių) mokinių. Analizuojant mokinių statistiką galima pastebėti išaugusį pirmokų skaičių bei mažėjantį bendrą mokinių skaičių, kuris pastaraisiais metais yra mažiausias (procentais). 9 lentelėje pateikti duomenys apie mokinių (1–12 kl.) skaičiaus kaitą.

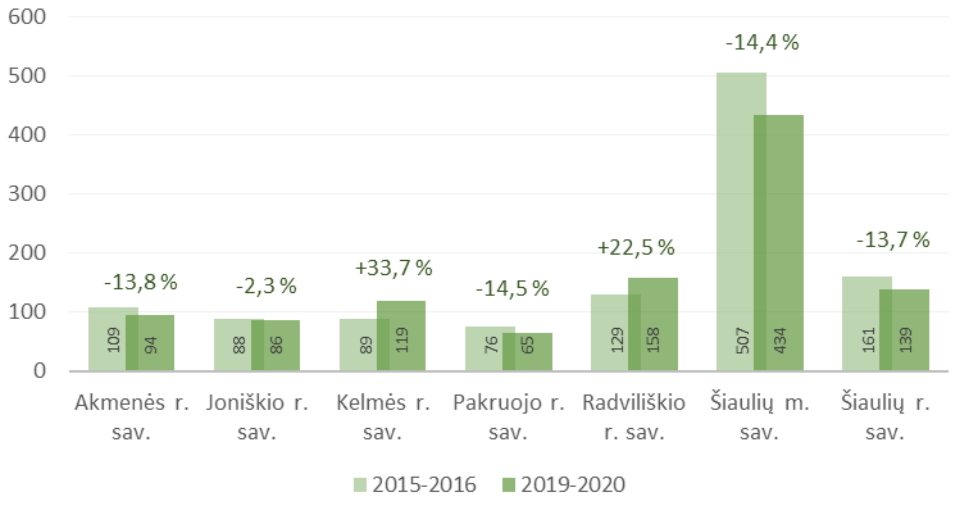
9 lentelė. Duomenys apie mokinių (1–12 kl.) skaičiaus kaitą

Eil. nr.		2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
1.	Pirmokų skaičius	150	133	128	143	155
2.	Mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose (1-12 kl.)	2066	1936	1801	1740	1702

2017–2021 m. m. (Duomenys iš mokinių registro einamųjų metų rugsėjo 1 d.)

Pakruojo r. sav. bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius penkerių metų laikotarpiu mažėjo. Lyginant su kitomis savivaldybėmis, mokinių skaičiaus mažėjimo sparta Pakruojo r. sav. buvo didžiausia, kitose analizuojamose savivaldybėse mokinių skaičius mažėjo 12,9 – 18,8 proc. (nevertinant Šiaulių m. sav., kur mokinių skaičius analizuojamu laikotarpiu mažėjo 0,9 proc.).

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019–2020 m. m. Pakruojo r. sav. BUM nesimokė 65 registruoti mokiniai. Tai buvo mažiausias skaičius tarp lyginamų savivaldybių. 2015–2016 – 2019–2020 m. m. BUM nelankančių mokinių skaičius Pakruojo r. sav. sumažėjo 14,5 proc., kai šalyje augo 2,1 proc., Šiaulių apskrityje mažėjo 5,5 proc.

8 pav. Nesimokiusių mokinių skaičius 2015–2016 2019–2020 m. m. (asm.) ir jo dinamika, proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

[31] Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, *mokinys* – asmuo, kuris mokosi (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

Mažėjant mokinių skaičiui, mažėjo ir mokytojų[32] skaičius. Pakruojo r. sav. 2019–2020 m. m. pedagogų skaičius buvo mažiausias tarp lyginamų savivaldybių (201 pedagogas). Lyginant 2015–2016 m. m. ir 2019–2020 m. m., Pakruojo r. sav. mokytojų skaičius sumažėjo 53 darbuotojais arba 20,9 proc. (nuo 254 iki 201), kai šalyje sumažėjo 9,3 proc.

2020–2021 m. m. švietimo įstaigoms vadovavo 17 direktorių (vienas iš jų vadovavo dviem įstaigoms ir keturi laikinai ėjo vadovo pareigas) ir 14 pavaduotojų (keturi iš jų dirbo nepilnu etatu). Iš viso įstaigose dirbo 687 darbuotojai, iš jų 370 pedagoginių darbuotojų.

Neformalusis švietimas. Be ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų rajone taip pat veikia kitos švietimo paslaugas teikiančios įstaigos: Stačiūnų daugiafunkcis centras, Pakruojo Juozo Pakalnio muzikos mokykla, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras ir jo padalinys Pedagoginė psichologinė tarnyba.

Pakruojo r. sav. 2020 m. neformaliojo švietimo veiklose dalyvavo 12 proc. vaikų, šalyje – 25,9 proc., apskrityje – 21,9 proc. Aktyviausiai neformaliojo švietimo veiklose dalyvavo Šiaulių r. sav. mokiniai (30,1 proc. visų mokinių), Joniškio r. sav. mokiniai (29,4 proc. visų mokinių).

Pakruojo Juozo Pakalnio muzikos mokykloje vaikai buvo ugdomi šiose klasėse: fortepijono, kanklių, akordeono, smuiko, kanklių, gitaros saksofono. Mokyklai siekiant tapti meno mokykla, parengtos formalųjį švietimą papildančios meninio ugdymo (šokio, dailės, teatro) programos.

Švietimo pagalbos įstaigos. Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras, kurio veiklos tikslas – sudaryti sąlygas pedagogams ir kitiems asmenims mokytis visą gyvenimą, tobulinti įgytą kvalifikaciją, skatinti pedagogų ir kitų asmenų kūrybiškumą, pažangias iniciatyvas, teikti pedagoginę psichologinę ir konsultacinę pagalbą ugdymo įstaigoms, mokytojams, mokiniams, tėvams (globėjams) ir kitiems rajono bendruomenės neriamas.

2020 metais pedagogams suorganizuoti 47 renginiai, kuriuose dalyvavo 660 pedagogų. Parengtos ir pradėtos įgyvendinti ilgalaikės (40 val.) kvalifikacijos tobulinimo programos: „Mokyklos bibliotekininko lyderystės ir bendradarbiavimo aktualizavimas ugdymuisi stiprinti“ (mokyklų bibliotekininkams), „Istorinio mąstymo ugdymo iniciatyvos: gyvenamosios vietovės istorijos aktualizavimas ir mokymosi aplinkybių kūrimas šiuolaikinėje pamokoje“ (istorijos mokytojams), „Inovatyvios pedagoginės praktikos, ugdymo metodai bei priemonės mokymosi paradigmos stiprinimui šiuolaikinėje anglų kalbos pamokoje“ (anglų kalbos mokytojams), „Refleksijos ir įsivertinimo kompetencijų tobulinimas“ (Linkuvos gimnazijos mokytojams), „Efektyvus ir kūrybiškas IKT ir skaitmeninių ugdymo(si) priemonių naudojimas muzikinio ugdymo procese“(muzikos mokytojams). Suorganizuota 20 olimpiadų ir konkursų mokiniams, juose dalyvavo 1014 mokinių. Tris mokiniams suplanuotus renginius dėl pandemijos teko atšaukti. Bet buvo suorganizuotos pirmosios olimpiados ir parodos nuotoliniu būdu: rajono geografijos olimpiada 9–12 kl. ir Pakruojo rajono mokinių darbų paroda.

SVEIKATOS APSAUGA

Pakruojo rajono savivaldybėje gyventojų sveikata 2020 m. rūpinasi 2 viešosios įstaigos, teikiančios pirminio ir antrinio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas, 1 privati asmens sveikatos priežiūros įstaiga ir viena biudžetinė visuomenės sveikatos priežiūros įstaiga: (VšĮ Pakruojo ligoninė (toliau – ligoninė); VšĮ Pakruojo rajono pirminės sveikatos priežiūros centras (toliau – PSPC): poliklinika, 4 ambulatorijos, 14 med. punktų; UAB „Medicus LT“).

[32] Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, *mokytojas* arba *pedagogas* – asmuo, įgijęs aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, arba specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

Sveikatos priežiūros ištekliai ir paslaugos. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2020 m. Pakruojo r. sav. praktikuojančių (aktyvių) gydytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, buvo 14,3. Pagal šį rodiklį Pakruojo rajonas atsiliko nuo Šiaulių apskrities (26,3 aktyvūs gydytojai 10 tūkst. gyventojų) bei šalies (45,4 aktyvūs gydytojai 10 tūkst. gyventojų) vidurkių bei buvo vienas mažiausių rodiklių tarp lyginamų savivaldybių (viršijo tik Šiaulių r. sav. rodiklį, kur 10 tūkst. gyventojų teko 7,2 aktyvūs gydytojai).

Vienas gyventojas, prisirašęs prie PSPC, 2020 m. pas šeimos gydytoją per metus apsilankė vidutiniškai 2,18 karto, kai 2019 m. – 3,6, 2018 m. – 3,65. Šeimos gydytojai pas pacientus į namus teikti paslaugų vyko 1 649 kartus, 2019 m. – 2 175. Sumažėjęs apsilankymų skaičius ir pas odontologus. Vienas pacientas 2019 m. pas odontologą lankėsi vidutiniškai 0,9 karto, o 2020 m. tik 0,67 karto. Dėl karantino labai sumažėjo pacientų skaičius pas gydytojus specialistus: daugiau nei dvigubai pas akušerį–ginekologą, trigubai – pas vaikų gydytoją. 10 lentelėje pateikti duomenys apie apsilankymų skaičių pas gydytojus specialistus 2016–2020 m.

10 lentelė. Apsilankymų skaičius pas gydytojus specialistus 2016–2020 m.

Rodikliai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Šeimos gydytojas	60754	58288	53790	49074	28545
Vaikų gydytojas	7919	9334	8264	10660	3315
Akušeris	4169	3828	3285	2986	1178
Chirurgas	3936	3933	4054	4506	3050

Greitoji medicinos pagalba – esminė sveikatos priežiūros sistemos dalis, nes nuolat didėja ūminių susirgimų, trauminių sužalojimų, todėl būtinas tinkamas greitosios medicinos pagalbos tarnybų darbas, kuris užtikrintų teikiamų paslaugų kokybę ir prieinamumą.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2020 m. Pakruojo r. sav. asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba (toliau GMP), skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, buvo 339,5 asm., šalyje – 230,0 asm. 1 000 gyventojų, Šiaulių apskrityje – 249,9 asmenų 1 000 gyventojų. Analizuojamose savivaldybėse asmenų, kuriems suteikta GMP, mažiausias skaičius tenka Kelmės r. sav. (220,1 – 1 000 gyventojų).

Gyventojų skaičiui savivaldybėje mažėjant, GMP iškvietimų skaičius lyginant su ankstesniais žymiai išaugo. Tai lėmė Covid-19 ligos pandemija ir rajone didėjantis vyresnio amžiaus pacientų skaičius. GMP dažniausiai buvo kviesta dėl ūmių susirgimų ir būklių (74,98 proc. visų atvejų) bei nelaimingų atsitikimų (20,98 proc. visų atvejų). Sumažėjo gimdyvių ir ligonių pervežimas (4,05 proc. visų atvejų). 2020 m. viena GMP brigada per parą į iškvietimus vyko vidutiniškai 6,99 karto, 2019 m. – 5,44, 2018 m. – 5,88 karto.

Pakruojo ligoninėje 2020 m. gydėsi 1013 pacientų, 2019 m. – 1684, 2018 m. – 1659, iš jų Vidaus ligų skyriuje – 727 pacientai, Slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje – 177. Palyginus su 2019 m., aktyvaus gydymo paslaugas gavusiųjų skaičius sumažėjo visuose skyriuose 39,85 proc. Daugiausiai – Vaikų ligų ir Dienos chirurgijos–reanimacijos skyriuose. Į Priėmimo–skubios pagalbos skyrių atvykusių ligonių skaičius sumažėjo 44,55 proc. Toks didelis paslaugų ir paslaugų vykdymo rodiklių sumažėjimas atsirado dėl Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos) pandemijos. Ligoninės veikla dėl šios infekcijos atskiruose skyriuose buvo sustabdyta.

Pakruojo ligoninėje faktiškai naudojamų lovų skaičius nesikeitė ir išliko toks pat 2018–2020 m. laikotarpiu. Iš viso ligoninėje yra 79 lovos, iš jų 31 aktyvaus gydymo, 48 slaugos ir palaikomojo gydymo. Tačiau dėl koronaviruso epidemijos lovadienių skaičius taip pat sumažėjo – 41,33 proc. lyginant su ankstesniais metais.

SOCIALINĖ APSAUGA

Socialinių paslaugų tikslas – suteikti socialinę pagalbą asmenims (šeimoms),

nesugebantiems (-ioms) pasirūpinti savo asmeniniu ir socialiniu gyvenimu, sudarant jiems sąlygas stiprinti savo gebėjimus patiems spręsti iškylančias socialines problemas ir siekiant sumažinti ar išvengti socialinės atskirties.

Socialinių paslaugų poreikis Pakruojo rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, didėja. Pagrindiniai socialinių paslaugų gavėjai savivaldybėje yra senyvo amžiaus asmenys, asmenys, turintys negalią, asmenys, turintys sunkią negalią, socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai, vaikai, likę be tėvų globos, kiti asmenys, turintys socialinių problemų.

2020 metais priimta 518 sprendimų socialinėms paslaugoms teikti. Sudarytos 106 sutartys ir papildomi susitarimai dėl suaugusių asmenų nukreipimo į socialines įstaigas ir 10 sutarčių su šeimynomis.

Į socialines įstaigas nukreipti 44 asmenys, iš jų į rajono biudžetines socialines įstaigas – 22, į kito pavaldumo socialines įstaigas – 22 asmenys.

2020 m. buvo nustatyti 8 laikinosios globos (rūpybos) vaikams atvejai, iš jų: šeimoje – 2, globos centre – 6, globos institucijoje – 0. 2020 m. pasibaigę globos (rūpybos) atvejai – 23, iš jų: laikinoji globa (rūpyba) – 7, nuolatinė globa (rūpyba) – 16. Grąžinti tėvams 8 vaikai, sulaukė pilnametystės / tapo emancipuotais – 15. Laikinoji globa (rūpyba) baigta ir nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) – 2.

2020 metų sausio 1 d. užregistruotos 136 šeimos, patyrusios riziką, jose auga 305 vaikai. Atvejo vadyba taikyta 353 kartus. Per 2020 m. šeimoms, patyrusioms riziką, iš naujo paskirtos 43 socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos.

Socialinių paslaugų teikėjai. Organizuojant socialines paslaugas, vis daugiau funkcijų perduodama savivaldybėms, siekiant socialines paslaugas priartinti prie jų gavėjų gyvenamosios vietos. Kaip ir kitų savivaldybių, Pakruojo r. sav. gyventojų socialinių paslaugų poreikį lemia šie veiksniai: mažas gimstamumas ir visuomenės senėjimas, negalia, emigracija, socialinė rizika, nedarbas, vaikų su specialiaisiais poreikiais skaičius.

11 lentelė. Pakruojo rajono socialinių paslaugų teikėjai

Socialinės globos namai
• Linkuvos socialinių paslaugų centras; • Linkuvos socialinių paslaugų centro globos namai „Saulė“ • Pamūšio šv. Antano Paduviečio parapiniai vaikų globos namai; • Linkuvos socialinių paslaugų centro Samariečių vaikų globos namai „Naminukas“; • Rozalimo Švč. M. Marijos Vardo parapijos senjorų namai; • Linkuvos socialinės globos namai.
Šeimynos
• Olgos Sipavičienės šeimyna; • Renetos Kalėdienės šeimyna; • Rimanto Mundrio šeimyna.
Nestacionarios socialinių paslaugų įstaigos
• Linkuvos socialinių paslaugų centras; • Linkuvos socialinių paslaugų centro Savarankiško gyvenimo namai žmonėms su negalia; • Linkuvos socialinių paslaugų centro Savarankiško gyvenimo namai senyvo amžiaus žmonėms; • Linkuvos socialinių paslaugų centro Samariečių vaikų globos namai; • Klovainių sutrikusio intelekto jaunuolių centras; • Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras; • Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Laikino gyvenimo namai; • Globos poskyris prie Slaugos ir palaikomojo gydymo skyriaus VšĮ Pakruojo ligoninėje.

Įstaigos, kurių steigėjas yra visuomeninės organizacijos
• Pamūšio šv. Antano Paduviečio parapiniai vaikų globos namai; • Lygumų bendruomenės vaikų dienos centras; • Pakruojo šv. J. Krikštytojo parapijos vaikų dienos centras; • Pamūšio kaimo bendruomenės Vaikų dienos centras; • Olgos Sipavičienės šeimyna; • Renetos Kalėdienės šeimyna; • Rimanto Mundrio šeimyna; • VšĮ „Retenė“.
Įstaigos, kurių steigėjas yra visuomeninės organizacijos
• Pamūšio šv. Antano Paduviečio parapiniai vaikų globos namai; • Lygumų bendruomenės vaikų dienos centras; • Pakruojo šv. J. Krikštytojo parapijos vaikų dienos centras; • Pamūšio kaimo bendruomenės Vaikų dienos centras; • Olgos Sipavičienės šeimyna; • Renetos Kalėdienės šeimyna; • Rimanto Mundrio šeimyna; • VšĮ „Retenė“.

Šaltinis: Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Socialinės rūpybos skyrius

KULTŪRA

Kultūros tiekėjai. Kultūros centrai[33], bibliotekos[34], muziejai[35] ir kitos kultūros įstaigos, vykdydamos tiesioginę veiklą, įgyvendina kultūros politikos tikslus ir uždavinius savivaldybės teritorijoje. Pakruojo r. sav. teritorijoje savo veiklą vykdo ir gyventojų kultūrinius poreikius tenkina:

- Pakruojo kultūros centras (toliau – Pakruojo KC) ir 8 skyriai (Balsių, Klovainių, Medikonių, Lygumų, Pamūšio, Plaučiškių, Rozalimo, Žvirblonių);
- Linkuvos kultūros centras (toliau – Linkuvos KC) ir 4 skyriai (Pašvitinio, Bardiškių, Ūdekų, Guostagalio) ir 2 laisvalaikio salės (Mikoliškio bendruomenės laisvalaikio salė, Triškonių kaimo laisvalaikio salė);
- Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka (toliau – Pakruojo VB) ir 23 padaliniai (Linkuvos miesto, Balsių, Bardiškių, Degėsių, Gačionių, Grikpėdžių, Guostagalio, Klovainių, Lygumų, Medikonių, Mikoliškio, Pamūšio, Pašvitinio, Plaučiškių, Rimkūnų, Rozalimo, Stačiūnų, Šukionių, Titonių, Triškonių, Ūdekų, Žeimelio, Žvirblonių).
- Pakruojo krašto muziejus „Žiemgala“.

Kultūros centrų veikla. Pakruojo r. sav. kultūros centrai organizuoja valstybinių švenčių, atmintinų dienų renginius, koncertus, festivalius, šventes, konkursus, parodas, knygų pristatymus, susitikimus su svarbiais visuomenės veikėjais, pramoginius ir edukacinius renginius, rodo kino filmus, vykdo neformaliojo vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų švietimo programas, sudaro sąlygas profesionalaus meno ir etninės kultūros sklaidai. Net ir mažėjant gyventojų skaičiui Pakruojo rajone, kultūrinė veikla vykdoma aktyviai, taikomos įvairios

[33] Pagal Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymą, *kultūros centras* – įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas ir šio įstatymo nustatyta tvarka pripažintas juridinis asmuo, kuris savo veikla puoselėja etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuria menines programas, plėtoja švietėjišką (edukacinę), pramoginę veiklą, tenkina bendruomenės kultūrinius poreikius ir organizuoja profesionalaus meno sklaidą (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[34] Pagal Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymą, *biblioteka* – įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas juridinis asmuo, veikiantis informacijos sklaidos, kultūros, mokslo ir švietimo srityse ir vykdantis bibliotekų veiklą, arba juridinio asmens, turinčio teisę vykdyti bibliotekų veiklą, struktūrinis padalinys (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[35] Pagal Lietuvos Respublikos muziejų įstatymą, *muziejus* – juridinis asmuo, veikiantis kaip biudžetinė, viešoji įstaiga ar kitos teisinės formos juridinis asmuo, įsteigtas įstatymų nustatyta tvarka, kurio svarbiausia veikla yra kaupti, saugoti, restauruoti, tirti, eksponuoti bei populiarinti materialines ir dvasines kultūros vertybes bei gamtos objektus (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

kultūros formos, siekiant įtraukti kuo didesnį dalyvių skaičių.

2020 m. kultūros įstaigos „prisijaukino“ nuotolinio renginio, kurio sąvokos neįmanoma įsprausti į jokius tradicinių renginių rėmus, formatą. Tokių renginių suorganizuota 167, o bendras jų dalyvių (peržiūrų) skaičius virtualioje erdvėje siekia 126 290.

Dėl karantino labai nukentėjo mėgėjų meno kolektyvų tiek koncertinė, tiek kasdienė veikla: pavyko surengti tik 204 nevirtualius renginius, o tai yra 316 pasirodymų mažiau nei 2019 m. Dėl pandemijos neįvyko daug tradicinių renginių: vokalinių ansamblių šventė–konkursas „Kur aukštas klevas“ Linkuvos kultūros centre, mėgėjų teatrų šventė „Auksinis kiaušinis“ Bardiškiuose bei teatrų šventė Rozalime, Kluono teatrų šventė Balsiuose, kūrybinių sezonų atidarymo šventės, romansų šventė Klovainiuose ir kt.

COVID-19 sukelti sunkumai paskatino įstaigas paieškoti ir visai naujų renginių formų: vyko filmas po atviru dangumi, kiemuose koncertavo klajojantys muzikantai, tiesiogiai transliuotas Kalėdų eglės įžiebimo renginys, nauja kultūrinė patirtis buvo ROTARY klubo dovana miestui – opera sunkvežimyje. Vasarą sušvelninus karantino apribojimus kultūros darbuotojai spėjo rajono bendruomenę pakviesti į renginius: pirmąkart Linkuvoje suorganizuota Baltoji vakarienė, jau antrą kartą vyko džiazo festivalis LINKUVA JAZZ 2020. Pakruojyje taip pat pirmą kartą suorganizuota šventė „Pajausk etnopulsą 2020“, didelio susidomėjimo sulaukė bardų ir poezijos šventė „Liepsnojantys Mūšos šermukšniai“ Pamūšyje. Pakruojyje pavyko tęsti muzikinių vakarų prie fontano tradiciją, įgyvendinant Šeimos stiprinimo programą Pakruojo kultūros centre vyko sociokultūrinė-edukacinė programa vaikams „Turininga vasara prie Kruojos 2020“.

2020 m. Pakruojo rajono kultūros centruose ir jų skyriuose buvo 68 mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių. Iš vertintų savivaldybių daugiausiai mėgėjų meno kolektyvų buvo Kelmės r. sav. (103 mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių), mažiausiai – Šiaulių m. sav. (21 kolektyvai, studijos, būreliai). Mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių skaičius 2016–2020 m. laikotarpiu Pakruojo r. sav. mažėjo 8,1 proc. (nuo 74 iki 68).

Vertinant meno kolektyvių, studijų būrelių dalyvių skaičiaus kaitą 2015–2019 m., Pakruojo r. sav. pastebimas 28,0 proc. dalyvių sumažėjimas, apskrityje mažėjo 7,4 proc., šalyje – 6,2 proc. Pakruojo r. sav. kultūros centrų ir jų skyrių meno kolektyvių, studijų būrelių dalyvių skaičius 2015–2019 m. mažėjo sparčiausiai tarp lyginamų savivaldybių. Didžiausią įtaką mėgėjų meno kolektyvų dalyvių mažėjimui turi prastėjanti šalies, apskrities bei Pakruojo r. sav. demografinė situacija.

Bibliotekų veikla. 2020 m. Pakruojo rajono savivaldybės J. Paukštelio viešosios bibliotekos veiklai iš savivaldybės biudžeto skirta 512,2 tūkst. Eur, 463,4 tūkst. Eur sudarė lėšos darbo užmokesčiui.

Pandemija palietė ir bibliotekos darbą. Skaitytojams pasiūlyta naudotis interaktyvia biblioteka, bibliotekininkai organizavo nuotolinius ir virtualius kultūros renginius, vedė edukacijas, pristatė parodas, sudarinėjo rekomenduojamos literatūros sąrašus, įgyvendino skaitymo skatinimo komunikacijos kampanijas, konsultavo skaitytojus telefonu ir elektroniniu paštu.

Pakruojo viešoji biblioteka įsijungė į gražią ir prasmingą Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos organizuotą akciją ir 3D spausdintuvu spausdino rėmelius veido apsaugoms, skirtoms apsaugoti medikus, kovojančius su klastingu virusu. 12 lentelėje pateikti bendri veiklos duomenys.

12 lentelė. Bendri veiklos duomenys

Eil. nr.		2018 m.	2019 m.	2020 m.	Palyginus 2020-2019 m. (+/-)
1	Fonduose esančių fiz. vnt. dokumentų skaičius	203,8	198,9	182,4	-16,5
2	Skaitytojams išduotų fiz. vnt. dokumentų skaičius	151,7	149,3	116,5	-32,8
3	Apsilankymų skaičius	95	95,5	63,3	-32,2
4	Suorganizuotų renginių skaičius	872	935	657	-17,8
5	Parodytų kino filmų skaičius	36	35	9	-26

Muziejų veikla. Pakruojo krašto muziejų „Žiemgala“ 2020 m. aplankė apie 2 tūkstančius lankytojų. Didžiausias lankytojų skaičius būna parodų atidarymo ar renginių metu. Muziejuje vyksta įvairios edukacinės programos vaikams ir suaugusiems. Šeštadieniais muziejuje veikia studija vaikams. 2020 m. muziejuje per metus surengta 15 įvairių parodų, 10 edukacinių užsiėmimų, 6 renginiai, Stanislovo Stavickio Stano knygos „Kodėl aš“ pristatymas, suorganizuotas dailininkų pleneras „Atmintis“. Verta paminėti tautodailės metams skirtą Edmundo Gaubo medžio drožybos parodą „Tautos istorija medžio drožiniuose“ bei Vytauto Jaručio (1936-2017) kalvystės darbų parodą. Vasario 15 d. muziejuje vyko J. Šliavo 90-ųjų gimimo metinių paminėjimo renginys „Bijau išnykti be pėdsako“. J. Šliavo veiklą įvairiais aspektais apžvelgė kalbininkas Kazimieras Garšva, etnologė Gražina Kadžytė, archeologas, profesorius Algirdas Girininkas.

2017 m. po renovacijos buvo atverta Pakruojo medinė sinagoga, svarbus ir vertingas žydų ir visos Lietuvos architektūros ir kultūros paveldo objektas. Kultūrinėje erdvėje veikia parodos, vyksta koncertai, susitikimai, filmų peržiūros, edukacijos. 2020 m. Pakruojo sinagogoje apsilankė 10 tūkst. lankytojų.

SPORTAS

Kūno kultūros ir sporto tiekėjai bei dalyviai. Pakruojo rajono sporto centre vystomos pagrindinės sporto šakos: krepšinis, futbolas, BMX mažųjų dviračių krosas ir lengvoji atletika. Treniruotes lankė 327 moksleiviai (2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis). Sporto trenerių skaičius – 8. Sporto mokymo grupių užsiėmimai vyko Pakruojo, Linkuvos mieste, Klovainių, Rozalimo gyvenvietėse. Į užsiėmimus atvykdavo moksleiviai ir iš kitų rajono vietovių.

2020 metais Sporto centro moksleiviai dalyvavo moksleivių krepšinio lygos, LFF Šiaulių apskrities vaikų futbolo lygų varžybose, Lietuvos čempionatuose, Lietuvos jaunių sporto žaidynėse, turnyruose, tarptautinėse varžybose. Organizuotos 3 vasaros ir pasirengimo varžyboms sportinės stovyklos. Stovyklos rengiamos pasitelkus tėvų, projektų, rėmėjų lėšas.

Bendradarbiaujant su Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriumi, kūno kultūros mokytojų metodiniu rateliu, buvo organizuojamos Lietuvos mokinių žaidynių rajono bendrojo lavinimo mokyklų varžybos. Nugalėjusios komandos buvo siunčiamos į zonines, tarpzonines, finalines varžybas.

Pakruojo rajono sporto centras, įgyvendindamas nustatytus tikslus ir uždavinius, vykdydamas priskirtas funkcijas ir bendradarbiaudamas su Lietuvos sporto federacijomis bei asociacijomis, vykdė, organizavo, koordinavo sporto varžybas, sveikatingumo renginius, čempionatus, šventes, stovyklas.

2020 m. rajone veikė 20 nevyriausybinių sporto, sveikatingumo klubų.

VIEŠASIS SAUGUMAS

Nusikaltimai. 2020 m. Pakruojo r. sav. buvo užregistruotos 311 nusikalstamų veikų[36], ir tai buvo mažiausių rodiklių tarp lyginamų savivaldybių, didesnis nusikalstamų veikų skaičius užregistruotas Akmenės r. sav. (337 nusikalstamos veikos) ir Joniškio r. sav. (322 nusikalstamos veikos).

2016–2020 m. nusikalstamų veikų skaičius mažėjo visose lyginamose savivaldybėse, šalyje ir Šiaulių apskrityje. Lyginant 2016 m. ir 2020 m., Pakruojo r. sav. nusikalstamų veikų skaičius sumažėjo 31 proc., apskrityje – 20,2 proc.

Policijos pareigūnai. Per penkerius metus policijos pareigūnų skaičius mažėjo beveik visose nagrinėjamose teritorijose išskyrus Pakruojo r. sav., kur pareigūnų skaičius sumažėjo (52 pareigūnai). Šiaulių apskrityje policijos pareigūnų skaičius mažėjo 6,7 proc.

Informatyvesnis rodiklis – policijos pareigūnų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, kuris rodo, kad iš vertintų savivaldybių Pakruojo r. sav. rodiklis 2020 metais yra aukštas (285 policijos pareigūnai 100 tūkst. gyv.). Šiaulių apskrityje policijos pareigūnų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų 202020 m. buvo 267.

Pakruojo r. sav. įskaitinių kelių eismo įvykių[37] skaičius nuo 2016 m. iki 2020 m. sumažėjo. 2017–2020 metų laikotarpiu nebuvo nė vieno įskaitinio kelių eismo įvykio. Įskaitinių kelių eismo įvykių skaičius 2020 m. Pakruojo r. sav. buvo mažiausias tarp lygintų savivaldybių.

2020 m. Pakruojo r. sav. buvo užregistruotų įskaitinių kelių eismo įvykių metu buvo sužeista 12 asmenų. Sužeistųjų skaičius buvo mažiausias tarp lyginamų savivaldybių.

VIDAUS APLINKOS ANALIZĖ

TEISINĖ BAZĖ

Pakruojo rajono savivaldybė savo veiklą organizuoja vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir vidaus dokumentais: Pakruojo rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos nuostatais ir kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Pakruojo rajono savivaldybės taryba yra atstovaujamoji institucija, įgyvendinanti savivaldos teisę, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas. Savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios institucijos) yra Savivaldybės administracijos direktorius, Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas, turintis viešojo administravimo teises ir pareigas.

Savivaldybės funkcijos, pagal veiklos pobūdį, skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka Savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka Savivaldybės taryba, savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios

[36] Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą, *nusikalstama veika* – teisės pažeidimas; veika, už kurią baudžiamasis įstatymas numato sankciją (pvz., bausmę, baudžiamojo ar auklėjamojo poveikio, priverčiamąsias medicinos priemones) (II ir III skyrius).

[37] Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, *įskaitinis kelių eismo įvykis* – įvykis kelyje, viešoje arba privačioje teritorijoje, kai judant transporto priemonei žūsta ar sužeidžiami žmonės, sugadinama ar apgadinama bent viena transporto priemonė, krovinys, kelias, jo statiniai ar bet koks kitas įvykio vietoje esantis turtas (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

institucijos), kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar Savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Pakruojo rajono savivaldybės taryba susideda iš įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinktų savivaldybės bendruomenės atstovų – 25 Savivaldybės tarybos narių. Pakruojo rajono savivaldybėje yra sudaryti 5 komitetai: Ekonomikos ir finansų, Vietinio ūkio, kaimo ir aplinkos, Švietimo, kultūros ir sporto, Sveikatos, šeimos ir socialinių reikalų, Kontrolės. Tarybos komitetai sudaromi tarybai teikiamiems klausimams preliminariai nagrinėti ir išvadoms bei pasiūlymams teikti, kontroliuoti, kaip laikomasi įstatymų ir vykdomi tarybos, mero sprendimai. Savivaldybės taryboje taip pat sudarytos trys komisijos – Administracinė, Etikos ir Peticijų komisijos.

Pakruojo rajono savivaldybės administracijos steigėja yra Pakruojo rajono savivaldybės taryba. Administracija yra juridinis asmuo, kurį sudaro struktūriniai padaliniai (skyriai): Apskaitos, Centralizuoto vidaus audito, Teisės ir civilinės metrikacijos (priklauso Informacinių technologijų ir Civilinės metrikacijos ir archyvų poskyriai), Finansų, Kultūros, paveldosaugos ir viešųjų ryšių, Socialinės rūpybos (priklauso Socialinės paramos poskyris), Strateginės plėtros ir statybos (priklauso Architektūros, Statybos ir viešųjų pirkimų poskyriai), Švietimo, Turto ir ūkio (priklauso Ūkio poskyris), Žemės ūkio. Administracijoje dirba civilinės saugos ir mobilizacijos, komunalinio ūkio specialistas, ekologas, jaunimo reikalų koordinatorius ir savivaldybės gydytojas. Savivaldybės teritorija padalinta į struktūrinius–teritorinius padalinius (seniūnijas): Guostagalio, Klovainių, Linkuvos, Lygumų, Pakruojo, Pašvitinio, Rozalimo ir Žeimelio.

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

Administracijos direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 20 d. įsakymu Nr. AP-623 (2020-12-31 Nr. AP-978 redakcija) patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų pareigybių sąrašas, kuriame 74 etatai (didžiausias leistinas skaičius – 74 nustatytas Tarybos 2015 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu Nr. T-257).

Administracijos direktoriaus 2019 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. AP-563 (redakcijos: 2020-12-31 Nr. AP-979; 2021-01-14 Nr. AP-27) patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės administracijos darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių sąrašas, kuriame 112 etatų (Tarybos 2015 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu Nr. T-257 nustatytas didžiausias leistinas skaičius – 120).

2020 m. pabaigoje Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje dirbo 69 valstybės tarnautojai (36,9 proc. visų darbuotojų), kiti darbuotojai (63,1 proc.) dirbo pagal darbo sutartis.

Darbo užmokesčio padidėjimui 2020 m. įtakos turėjo nuo 2020 m. sausio 1 d. padidėjęs pareiginės algos bazinis dydis (nuo 173,0 iki 176,0 Eur) ir padidėjusi minimali mėnesinė alga (MMA) (nuo 550 iki 607 Eur).

2020 metais Administracijoje buvo įsteigti 3 nauji etatai: kultūros programų koordinatoriaus (Kultūros, paveldosaugos ir viešųjų ryšių skyrius), inžinieriaus–melioratoriaus (Žemės ūkio skyrius) bei statybos inžinerijos techniko (Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris), kuriems išlaikyti skirta 22,10 tūkst. Eur.

2020 m. pradžioje darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, buvo padidinti koeficientai, kas sudarė apie 2,57 tūkst. Eur per mėnesį. 2020 metų pradžioje valstybės tarnautojams, buvo padidinti koeficientai, kas sudarė apie 2,55 tūkst. Eur per mėnesį.

Priemokos buvo mokamos už papildomų darbų atlikimą: už projektų koordinavimą ir apskaitą (didžiąją šių priemokų dalį sudarė Europos Sąjungos lėšos); vadovaujantis Lietuvos

Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymu – socialinių išmokų darbuotojams, socialinių išmokų specialistams, socialinių paslaugų specialistui, jaunesniesiems socialiniams darbuotojams už papildomas funkcijas ar darbuotojo pavadavimą.

PLANAVIMO SISTEMA

Savivaldybės veiklos planavimas, pagal veiklos rezultatų pasiekimo trukmę, yra suskirstytas į tris kategorijas: ilgos trukmės, vidutinės trukmės ir trumpojo laikotarpio. Pakruojo rajono savivaldybės administracija yra pasirengusi ilgos trukmės planavimo dokumentą – Pakruojo rajono savivaldybės 2021-2030 metų strateginį plėtros planą. Kiekvienais metais rengiamas ir tvirtinamas savivaldybės biudžetas – trumpojo laikotarpio planavimo dokumentas.

Pakruojo rajono savivaldybės 2021–2030 metų strateginis plėtros planas patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2021 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T-240. Plėtros planas yra susijęs su Pakruojo rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, kurio paskutinė redakcija patvirtinta Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 27 d. sprendimu Nr. T-229. Pakruojo rajono savivaldybės 2021-2030 metų strateginiame plėtros plane išskirti 4 prioritetai: I prioritetas: Visuomenės ugdymas: mokslas, kultūra, sportas; II prioritetas: Veiklios ir solidarios visuomenės plėtra; III prioritetas: Ekonomikai stiprus ir patrauklus gyvento rajonas; IV prioritetas: Visuomenės poreikius atitinkanti ir pažangi viešojo valdymo plėtra. Prioritetų įgyvendinimui numatyti 12 tikslų ir 26 uždaviniai, už kurių įvykdymą paskirti atsakingi Savivaldybės administracijos struktūriniai padaliniai ir kitos Savivaldybei pavaldžios institucijos bei įstaigos.

Pakruojo rajono savivaldybės 2021–2023 m. strateginis veiklos planas patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T-361. Strateginį veiklos planą sudaro 6 programos: Efektyvaus, į gyventojų ir verslo poreikius orientuoto valdymo; Aukštos ugdymo kokybės ir mokymosi visą gyvenimą skatinimo; Saugios aplinkos kūrimo, kūrybiškumo, sportiškumo ir pilietiškumo skatinimo, turizmo plėtojimo; Modernios rajono infrastruktūros plėtojimo; Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimo; Pažangaus verslo ir žemės ūkio kūrimo, švarios ir saugios aplinkos išsaugojimo. Strateginis veiklos planas yra savivaldybės biudžeto rengimo pagrindas.

FINANSINIAI IŠTEKLIAI

Pagrindinis Pakruojo rajono savivaldybės administracijos veiklos finansavimo šaltinis – savivaldybės biudžeto lėšos.

Savivaldybės 2020 metų biudžetas – 25 258,4 tūkst. Eur pajamų – Tarybos patvirtintas 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T-52. Per metus savivaldybės biudžetas buvo ne kartą tikslintas – perskirstytos biudžeto išlaidos, keistos valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų asignavimų apimtys ir paskirtis, didintos biudžeto pajamos ir kt. Metų pabaigoje patikslintas savivaldybės 2020 metų biudžeto planas sudarė 32 075,8 tūkst. Eur pajamų. 2020 m. į savivaldybės biudžetą faktiškai gauta 30 807,3 tūkst. Eur, iš jų:

- 29 604,7 tūkst. Eur biudžeto pajamų. Pajamų planas įvykdytas 97,4 proc. 2020 m. palyginus su 2019 m., pajamų surinkta 4 880,9 tūkst. Eur (19,7 proc.) daugiau.
- Įplaukų iš finansinių įsipareigojimų (gautos paskolos) 488,4 tūkst. Eur. Planas įvykdytas 51,2 proc. Paskolos panaudotos investiciniams projektams finansuoti.
- Savivaldybės biudžeto lėšų likutis 2020 m. pradžioje 714,2 tūkst. Eur.

Mokesčiai. Pajamų, gautų iš mokesčių, planas įvykdytas 96,4 proc. Iš viso surinkta 12 612,1 tūkst. Eur mokesčių pajamų (palyginus su 2019 m. pajamų iš mokesčių gauta 211,1 tūkst. Eur (1,7 proc.) daugiau). Visų pajamų iš mokesčių planas įvykdytas, išskyrus gyventojų

pajamų mokestį, kurio įvykdymas buvo 94,6 proc. Nesurinkta 641,0 tūkst. Eur planuoto gyventojų pajamų mokesčio. 13 lentelėje pateiktas Savivaldybės mokesčių pajamų plano įvykdymas pagal mokesčių rūšis.

13 lentelė. Savivaldybės mokesčių pajamų plano įvykdymas pagal mokesčių rūšis

Eil. Nr.	Pajamos	Planuojamos pajamos, tūkst. Eur	Faktinės pajamos, tūkst. Eur	Skirtumas tūkst. Eur	Įvykdymas tūkst. Eur
1	Gyventojų pajamų mokestis	11853,0	11212,0	-641,0	94,6
2	Žemės mokestis	935,0	1032,9	97,9	110,05
3	Paveldimo turto mokestis	10,0	11,2	1,2	112,4
4	Nekilnojamo turto mokestis	260,0	326,4	66,4	125,6
5	Mokesčiai už aplinkos teršimą	29,6	29,6	0,0	100,0
	Iš viso	**13087,6**	**12612,2**	**-475,47**	**96,4**

Dotacijos. 2020 m. gauta 14 247,5 tūkst. Eur dotacijų iš kitų valdžios sektoriaus subjektų, šių pajamų planas įvykdytas 96,6 proc. Palyginus su ankstesniais metais, dotacijų gauta 4 361,4 tūkst. Eur (44,1 proc.) daugiau.

Kitos pajamos. Kitų pajamų planas įvykdytas 105,7 proc. Surinkta 2696,1 tūkst. Eur kitų pajamų (2019 m. 299,2 tūkst. Eur (12,5 proc.) mažiau). 14 lentelėje pateikti duomenys apie kitas 2020 m. pajamas.

14 lentelė. Duomenys apie kitas 2020 m. pajamas

Eil. Nr.	Pajamos	Planuojamos pajamos, tūkst. Eur	Faktinės pajamos, tūkst. Eur	Skirtumas tūkst. Eur	Įvykdymas tūkst. Eur
1	Palūkanos už paskolas	0,0	-0,5	-0,5	0,0
2	Nuomos mokestis už valstybinę žemę	450,0	600,9	150,9	133,5
3	Mokestis už medžiojamųjų gyvūnų išteklius	35,0	35,0	0,0	100,0
4	Kiti mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius	543,3	546,6	3,3	100,6
5	Biudžetinių įstaigų pajamos už prekes ir paslaugas	139,3	124,8	-14,5	89,6
6	Pajamos už ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą	43,2	42,3	-0,9	97,9
7	Įmokos už išlaikymą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose	431,7	421,5	-10,2	97,6
8	Valstybės rinkliava	20,0	24,8	4,8	124,0
9	Vietinė rinkliava	886,5	886,4	-,01	100,0
10	Pajamos iš baudų, konfiskuoto turto ir kitų netesybų	0,0	10,1	10,1	0,0
11	Kitos neišvardytos pajamos	1,0	4,2	3,2	420,0
	Iš viso	**2550,0**	**2696,1**	**146,1**	**105,7**

Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos. Ilgalaikio materialiojo turto realizavimo pajamų planas įvykdytas 222,5 proc. Surinkta 49,0 tūkst. Eur pajamų (2019 m. surinkta 9,2 tūkst. Eur (23,1 proc.) mažiau).

Išlaidos. 2020 m. biudžeto išlaidos sudarė 30 148,2 tūkst. Eur. Biudžeto išlaidų planas įvykdytas 94,0 proc. Palyginus su praėjusiais metais, išlaidos padidėjo 4 843,3 tūkst. Eur (19,1 proc.). Didžiausia dalis išlaidų pagal ekonominę klasifikaciją teko darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui – 15 440,6 tūkst. Eur (51,2 proc. visų išlaidų). Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos sudarė 5 441,1 tūkst. Eur (18,0 proc. visų išlaidų), prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos – 4 460,7 tūkst. Eur (14,8 proc. visų išlaidų). 2020 m. grąžinta ilgalaikių paskolų dalis – 661,8 tūkst. Eur.

2020 m. savivaldybės biudžeto lėšos buvo skiriamos šešių programų, apimančių visas Savivaldybės veiklos sritis, uždaviniams ir priemonėms įgyvendinti. 15 lentelėje pateikti duomenys apie 2020 m. biudžeto asignavimus pagal programas.

15 lentelė. Duomenys apie 2020 m. biudžeto asignavimus pagal programas

Tūkst. Eurų

Programa	Pavadinimas	2017m.	2018 m.	20190 m.	2020 m.	Palyg. 2020-2019 (+/-)
01	Efektyvaus, į gyventojų ir verslo poreikius orientuoto valdymo programa	3824,80	3991,90	4304,00	4472,30	168,30
02	Aukštos ugdymo kokybės ir mokymosi visą gyvenimą skatinimo programa	8652,90	9080,20	9706,10	10566,60	860,50
03	Saugios aplinkos kūrimo, kūrybiškumo, sportiškumo ir pilietiškumo skatinimo, turizmo plėtojimo programa	1356,02	1590,40	1744,40	2317,00	572,60
04	Modernios rajono infrastruktūros plėtojimo programa	1433,00	3310,50	3266,20	5587,30	2321,10
05	Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimo programa	3425,70	3827,00	4370,20	4798,40	428,20
06	Pažangaus verslo ir žemės ūkio kūrimo, švarios ir saugios aplinkos išsaugojimo programa	1386,50	1832,20	1914,00	2406,60	492,60
		20079,10	**23632,20**	**25304,90**	**30148,20**	**4843,30**

Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buvo 659,1 tūkst. Eur, iš jų: apyvartinių lėšų likutis – 240,9 tūkst. Eur, skolintų lėšų iš valstybės biudžeto – 279,0 tūkst. Eur. Kitos apyvartos lėšos dėl kredito įstaigų veiklos apribojimo – 139,2 tūkst. Eur (likutis AB Snoro banke).

Mokėtinos sumos (kreditorinis įsiskolinimas) 2020 m. gruodžio 31 d. sudarė 2 152,0 tūkst. Eur, iš jų ilgalaikių paskolų – 1 464,5 tūkst. Eur (2020 m. gruodžio 31 d. mokėtinos sumos, lyginant su 2019 m., iš viso sumažėjo 330,9 tūkst. Eur (13,3 proc.).

VIDAUS DARBO KONTROLĖ

Pakruojo rajono savivaldybėje Kontrolės ir audito funkcijas vykdo savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba. Kontrolės ir audito tarnyba (toliau – tarnyba) – subjektas, prižiūrintis, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai. Įgyvendindama LR vietos savivaldos įstatyme nustatytas funkcijas ir suteiktus įgaliojimus, savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba atlieka ne tik Savivaldybės išorės finansinius ir veiklos auditus, bet ir rengia bei teikia Savivaldybės tarybai įstatymo nustatytas išvadas dėl Savivaldybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, turto ataskaitų, paskolų, koncesijos sutarčių, atlieka kitas priskirtas kontrolės funkcijas, priima ir nagrinėja gyventojų prašymus.

Tarnybos kontrolierė, atlikusi Pakruojo rajono savivaldybės 2017–2019 m. I pusmečio nekilnojamojo turto valdymo veiklos auditą, pateikė Administracijai pastabas dėl Savivaldybės nekilnojamojo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo bei 25 rekomendacijas, kaip tinkamai valdyti Savivaldybės turtą. 10 rekomendacijų buvo įgyvendintos 2020 metais, 13 rekomendacijų įgyvendinimas yra tęsiamas. Dėl 2 rekomendacijų priimtas sprendimas jų nevykdyti, nes rekomendacijos nėra aktualios.

2020 metais konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio audito ataskaitoje Administracijai

pateiktos 7 rekomendacijos (2019 metais buvo pateikta 12 rekomendacijų, 2018 metais – 16, 2017 metais – 4), visų 7 rekomendacijų įgyvendinimas tęsiamas.

Centralizuoto vidaus audito skyrius (toliau – CVAS) savo veikloje 2020 m. vadovavosi CVAS nuostatais, patvirtintais administracijos direktoriaus 2020 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. AV-33, administracijos direktoriaus 2020 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. AV-56 patvirtinta Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Centralizuoto vidaus audito metodika, Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu ir kitais įstatymais bei norminiais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus audito atlikimą ir veiklos organizavimą. CVAS vykdydamas veiklą taip pat vadovaujasi CVAS metiniu veiklos planu.

Atlikus vidaus auditus minėtose srityse, nustatyta, kad vidaus kontrolė nepakankama, buvo pateiktos rekomendacijos vidaus kontrolei gerinti. Reikšmingiausios rekomendacijos: dėl sutarčių ir dėl vidaus dokumentų (protokolai, pažymos, aktai, ataskaitos) registravimo sistemoje „Avilys“; dėl Administracinės naštos priemonių plano vertinimo kriterijų ir rodiklių nustatymo Pakruojo rajono savivaldybės strateginiame plane; dėl Administracijos skyrių nuostatų pakeitimo / papildymo. Atlikus rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną, galima teigti, kad vidaus kontrolė yra gera.

RYŠIŲ SISTEMA. INFORMACINĖS IR KOMUNIKAVIMO SISTEMOS

Pakruojo rajono savivaldybėje informacija apie savivaldybės vadovų (Tarybos sprendimai) bei administracijos veiklą (Direktoriaus įsakymai), svarbiausius įvykius, vykdomus projektus, bendruomenių, organizacijų ir įmonių naujienas yra skelbiama interneto svetainėje www.pakruojis.lt. Šioje svetainėje taip pat yra pateikiamos ir Savivaldybės teikiamos elektroninės paslaugos gyventojams bei ūkio subjektams. Siekiant pagerinti interneto svetainę ir ją pritaikyti visų visuomenės narių poreikiams 2021 m. įgyvendinant projektą „Bendradarbiavimo tinklo kūrimas ir savanoriškos veikos organizavimo skatinimas Pakruojo rajono savivaldybėje“ bus sukurta nauja patrauklesnė, kokybiška, spartesnė ir patogiai valdoma svetainė buvo atnaujinta.

2013 m. Teisės skyrius kuravo dokumentų ir procesų valdymo sistemos „Avilys“ diegimą. Nuo 2013 m. vasario 1 d. gaunami ir siunčiami dokumentai buvo pradėti registruoti šioje sistemoje. Nuo 2013 m. balandžio 16 d. Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai rengiami, derinami, pasirašomi ir registruojami sistemoje „Avilys“. Nuo 2016 m. visi gaunami, siunčiami dokumentai yra registruojami sistemoje „Avilys“. Darbą tęsia programos SPIS, PARAMA ir BIUDŽETAS aptarnaujantys serveriai, buvo diegiami atnaujinimai, daromos duomenų bazių archyvinės kopijos. Bendradarbiaujant su Finansų skyriumi toliau sėkmingai dirbta programa MASIS, ATRIS. Naudojamos apskaitos standartus atitinkančios buhalterinės apskaitos programos FinIsa, FinAlga bei biudžeto programa BiudzIsa. Vykdyta šių programų priežiūra, serverio administravimas, darytos atsarginės duomenų kopijos.

SSGG ANALIZĖ

Demografinė aplinka ir užimtumas

Stiprybės
- Augantis atvykusiųjų skaičius
- Mažėjanti neto migracija
- Didesnis nei apskrities vidurkis vidutinis darbo užmokestis
- Mažesnis nei Lietuvos bei apskrities vidurkis nedarbo lygis

Silpnybės
- Mažėjanti vaikų dalis bendroje gyventojų struktūroje
- Spartus gyventojų skaičiaus mažėjimas
- Didelis demografinis senatvės koeficientas

Galimybės
- Sąlygų mokytis, dirbti ir gyventi gerinimas, siekiant mažinti emigraciją
- Darbo vietų kūrimas ir kūrimo skatinimas

Grėsmės
- Spartus demografinės senatvės koeficiento blogėjimas turės įtakos demografiniam disbalansui ateityje, kuris lems demografinių duobių atsiradimą gyventojų amžiaus struktūroje
- Mažėjant gyventojų skaičiui turi būti keičiama viešųjų paslaugų struktūra

Ekonomika ir verslas

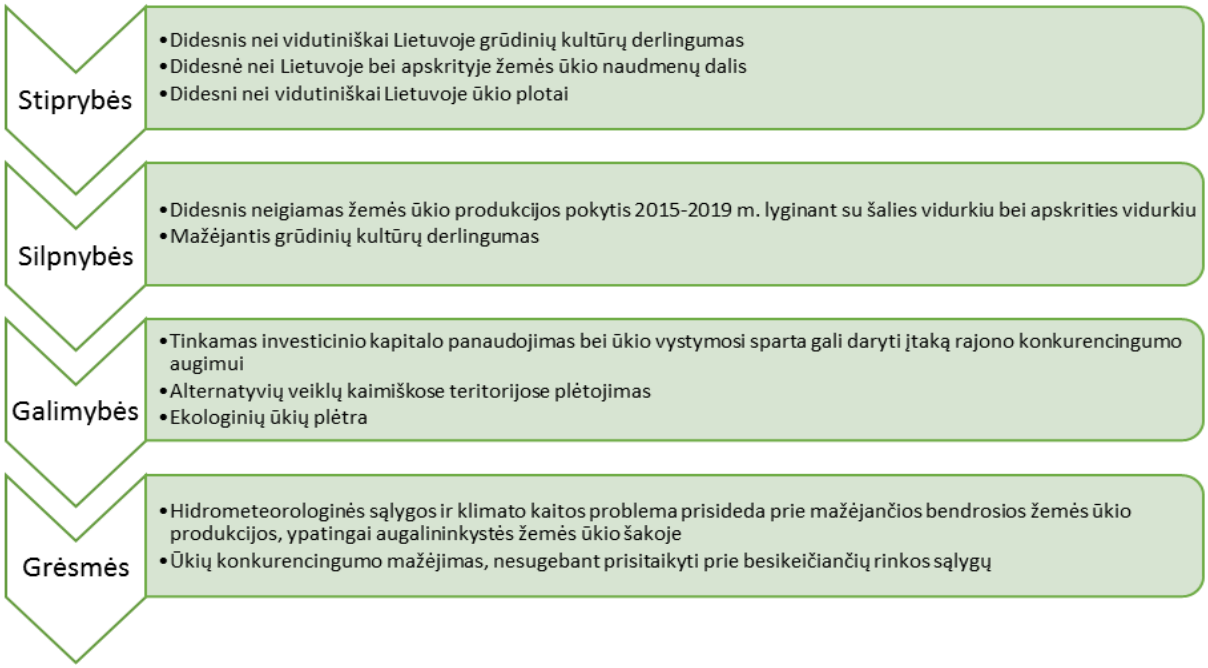
Stiprybės
- TUI kiekis, tenkantis vienam gyventojui lyginant su pokyčiu Lietuvoje bei Šiaulių apskrityje

Silpnybės
- Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui
- SVV dalis bendrojoje įmonių struktūroje

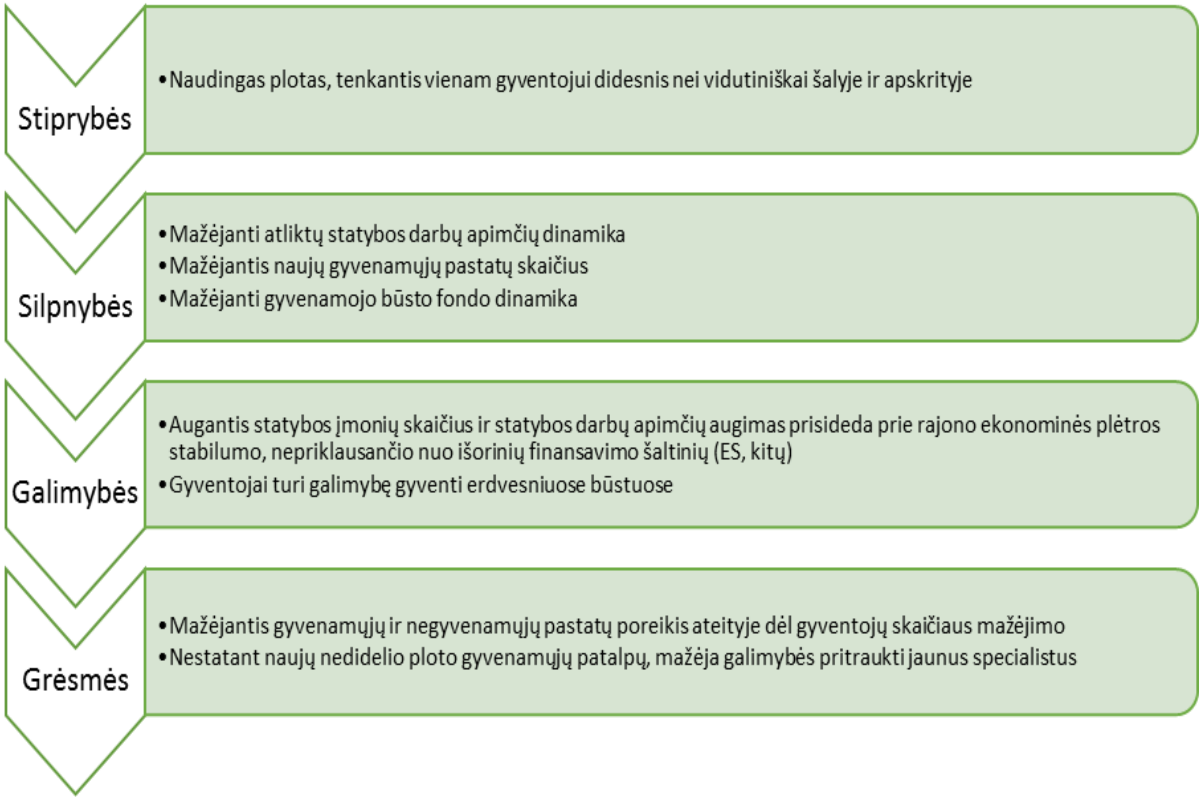
Galimybės
- Naujų investuotojų pritraukimas
- Verslumo skatinimas
- Tinkamas investicinio kapitalo panaudojimas bei ūkio vystymosi sparta gali turėti įtakos rajono konkurencingumo augimui vietos bei tarptautiniu mastu
- Alternatyvių veiklų kaimo vietovėje plėtojimas

Grėsmės
- Ekonominiai rodikliai, atsiliekantys nuo šalies ar apskrities rodiklių ateityje gali lemti didėjančius rajono ir šalies ekonominius skirtumus

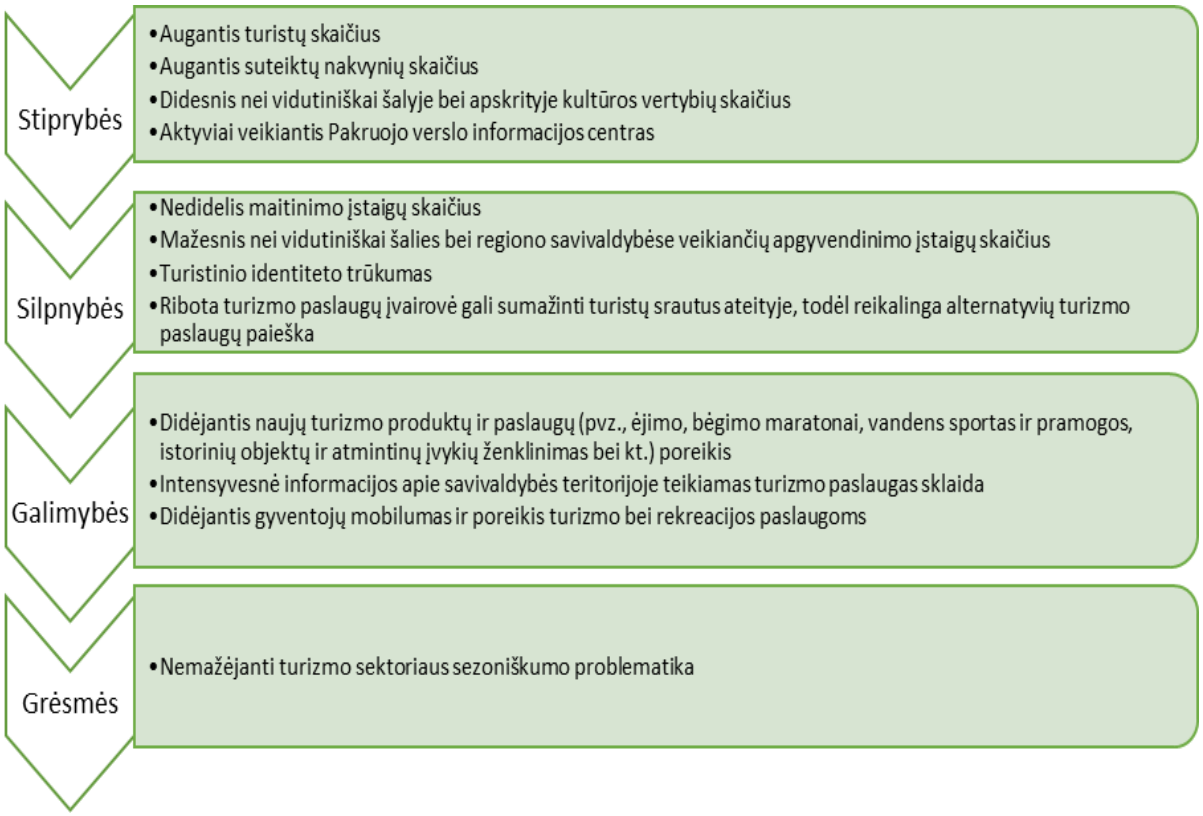
Žemės ūkis

Statyba ir gyvenamasis fondas

Turizmas, kultūros ir gamtos paveldas

Švietimas

Sveikatos priežiūra

Stiprybės	• Mažesnis nei šalyje bei apskrityje naujai užregistruotų susirgimų skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų • Pakankamas sveikatos priežiūros įstaigų tinklas • Aktyviai veikiantis visuomenės sveikatos biuras
Silpnybės	• Didesnis nei šalyje bei apskrityje mirusiųjų skaičius nuo piktybinių navikų • Didesnis nei šalyje bei apskrityje mirusiųjų skaičius nuo virškinimo sistemos susirgimų • Didesnis nei šalyje bei apskrityje mirusiųjų skaičius nuo kraujotakos ligų • Mažesnė nei šalyje bei apskrityje vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė
Galimybės	• Jaunų, kvalifikuotų sveikatos priežiūros specialistų pritraukimas į rajoną • Sveikatos priežiūros įstaigų aprūpinimas modernia, šiuolaikine medicinos technika bei įstaigų modernizavimas • Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtra • Prevencinių programų prieinamumo didinimas, visuomenės sveikos gyvensenos skatinimas
Grėsmės	• Žmogiškųjų išteklių ir infrastruktūros poreikis ateityje • Blogėjanti gyventojų sveikata dėl netinkamo gyvenimo būdo • Neaiški ir dažnai besikeičianti sveikatos priežiūros nacionalinė politika, sveikatos priežiūros specialistų trūkumas, jų amžiaus vidurkio augimas

Socialinė aplinka

Stiprybės	• Mažesnis vaikų, kuriems nustatyta globa skaičius • Mažėjantis vaikų, kuriems pirmą kartą nustatyta negalia, skaičius
Silpnybės	• Augantis socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius • Augantis socialinę riziką patiriančiose šeimose augančių vaikų skaičius • Didėjantis asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs darbingumas, skaičius • Ilgos laukiančiųjų socialinio būsto eilės bei socialinio būsto stoka • Senstanti visuomenė, didėjantis socialinių paslaugų poreikis
Galimybės	• Galimybė gauti reikiamas socialines paslaugas kuo arčiau savo gyvenamosios vietos ar namuose • Savanorių, NVO, bendruomenės įtraukimas į socialinių paslaugų teikimą, socialinių darbuotojų ir jų padėjėjų pritraukimas į rajoną • Mažėjančios išlaidos socialinėms pašalpoms, mažėjant socialinių pašalpų gavėjų skaičiui • Gerinti esamo socialinio būsto kokybę, gerinti asmenų gyvenimo sąlygas
Grėsmės	• Neteikiama kompleksinė pagalba suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims • Trūksta kompleksinių, socialinės priežiūros paslaugų proto negalią turintiems asmenims, atokvėpio paslaugų neįgalius asmenis prižiūrintiems asmenims

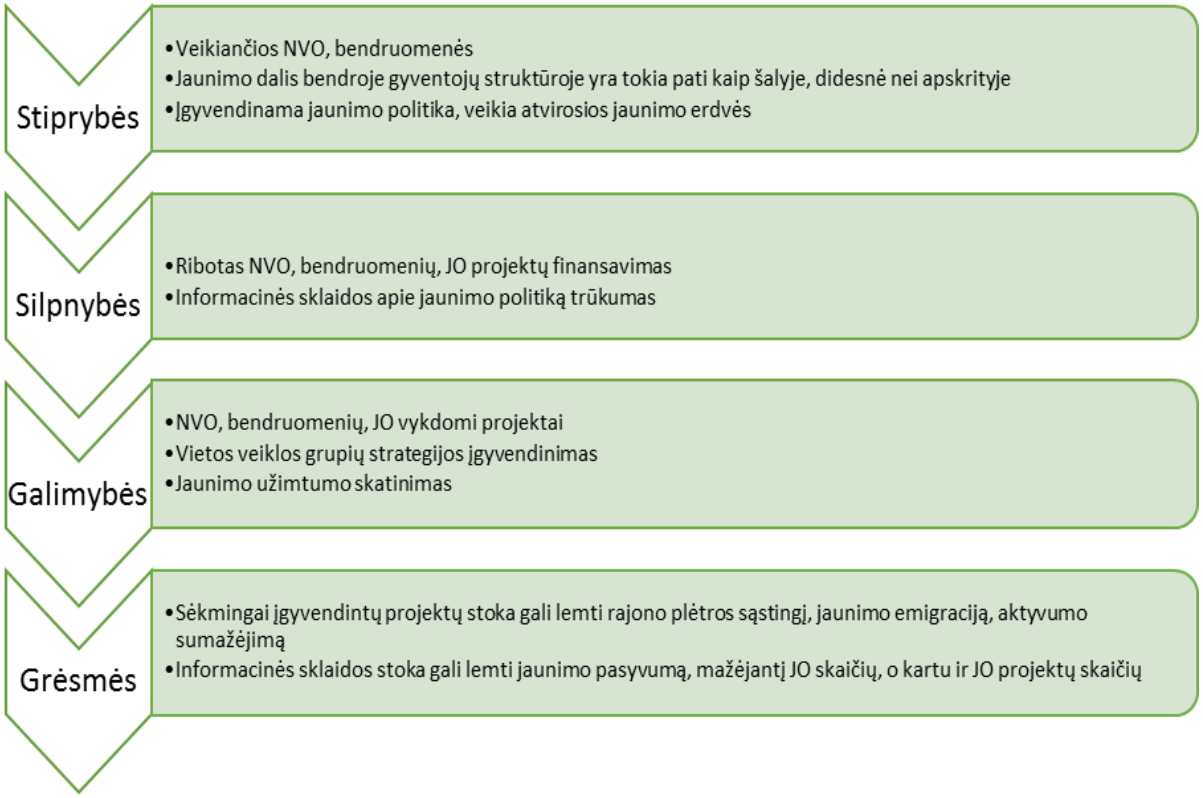
Kultūra ir menas

Stiprybės	• Optimalus kultūros įstaigų skaičius
Silpnybės	• Nėra veikiančio rajono muziejaus • Mažėjantis bibliotekų lankytojų skaičius • Mažėjantis meno kolektyvų skaičius • Mažėjantis kultūros centrų organizuojamų renginių lankytojų skaičius
Galimybės	• Jaunų, motyvuotų kultūros ir meno darbuotojų pritraukimas į rajoną, kultūros infrastruktūros modernizavimas ir plėtra • Kultūros renginių kokybės, o ne kiekybės pasiūlos didinimas • Bibliotekos ir filialų dokumentų fondo įvairovės didinimas, skatinimas naudotis virtualiomis paslaugomis
Grėsmės	• Kintanti demografinė situacija • Ateityje mažėsiantis kultūros įstaigų lankytojų ir dalyvių skaičius dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus

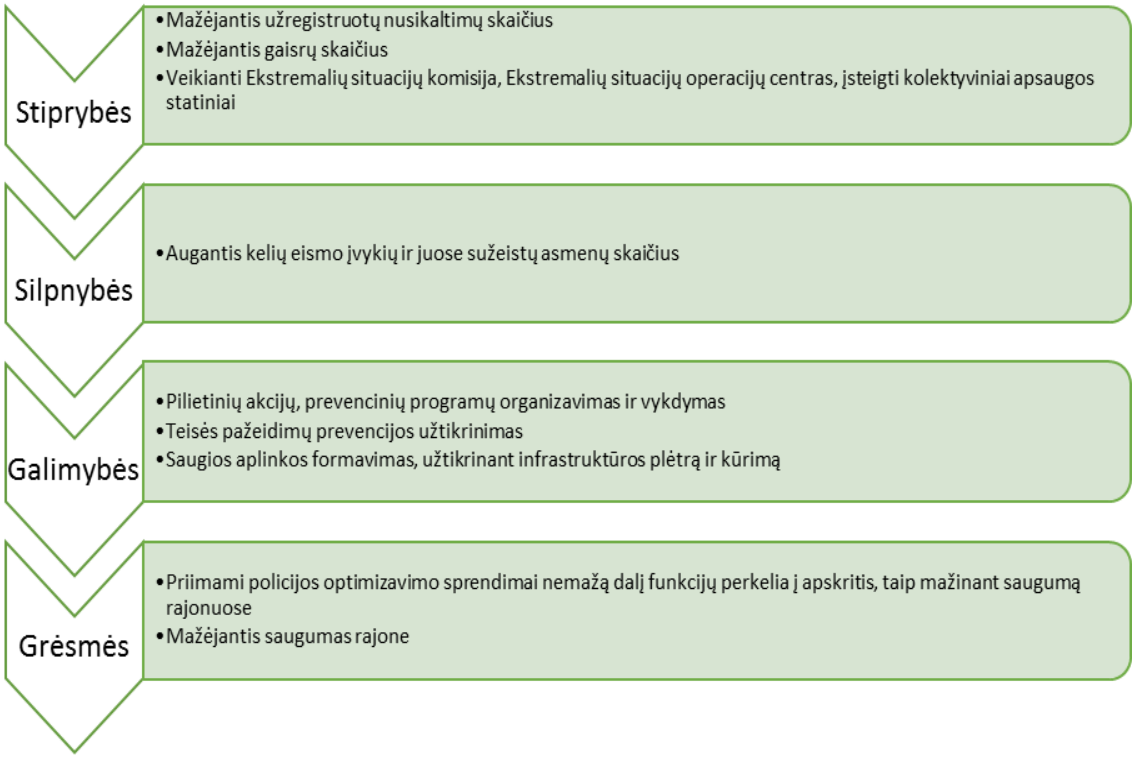
Kūno kultūra ir sportas

Stiprybės	• Pakankamas sporto organizacijų tinklas • Didėjantis sportui pritaikytų viešųjų erdvių skaičius
Silpnybės	• Mažėjantis sportuojančių asmenų skaičius • Mažėjantis sporto varžybų skaičius
Galimybės	• Jaunų, motyvuotų trenerių pritraukimas į rajoną • Gyventojų fizinio aktyvumo didinimas • Įvairių sporto renginių organizavimas • Sporto infrastruktūros kokybės ir prieinamumo gerinimas profesionaliam sportui plėtoti • Netradicinių sporto rūšių infrastruktūros plėtra
Grėsmės	• Sporto renginių, sporto varžybų, sporto stovyklų ribotumas mažina gyventojų domėjimąsi sportu, mažina fizinį aktyvumą, neskatina profesionalių sportininkų rengimo • Ribotos galimybės rengti profesionalius sporto renginius, pritraukti sporto turistus, rengti aukšto meistriškumo sportininkus

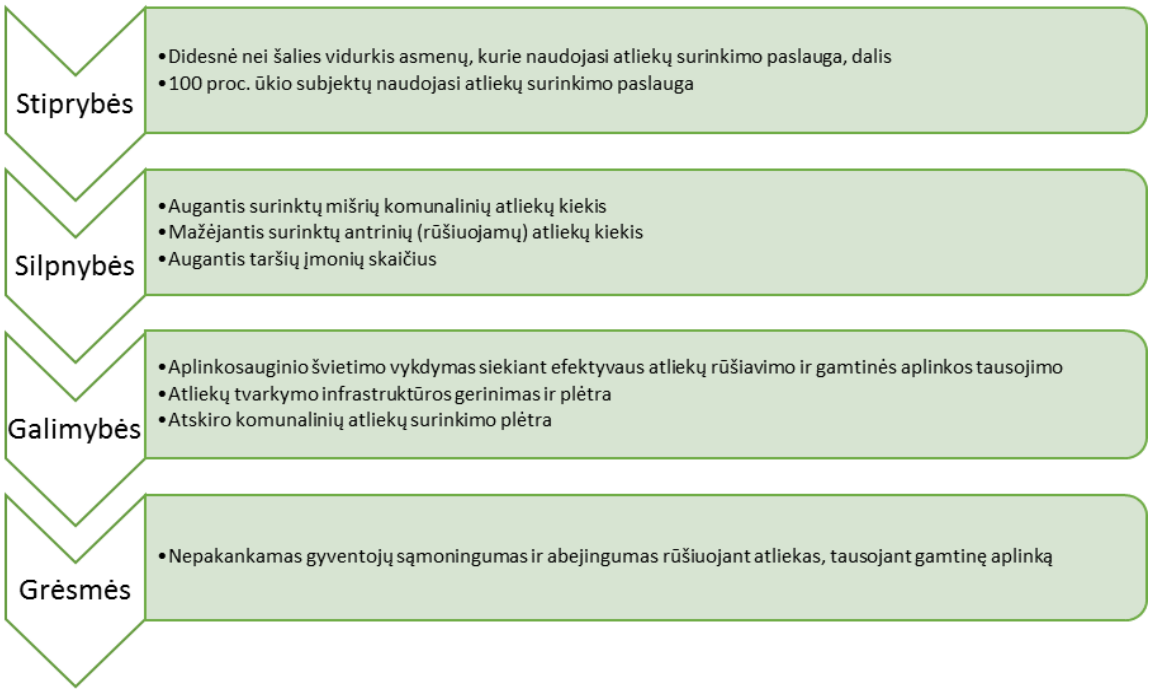
Nevyriausybinės organizacijos, bendruomenės ir jaunimo politika

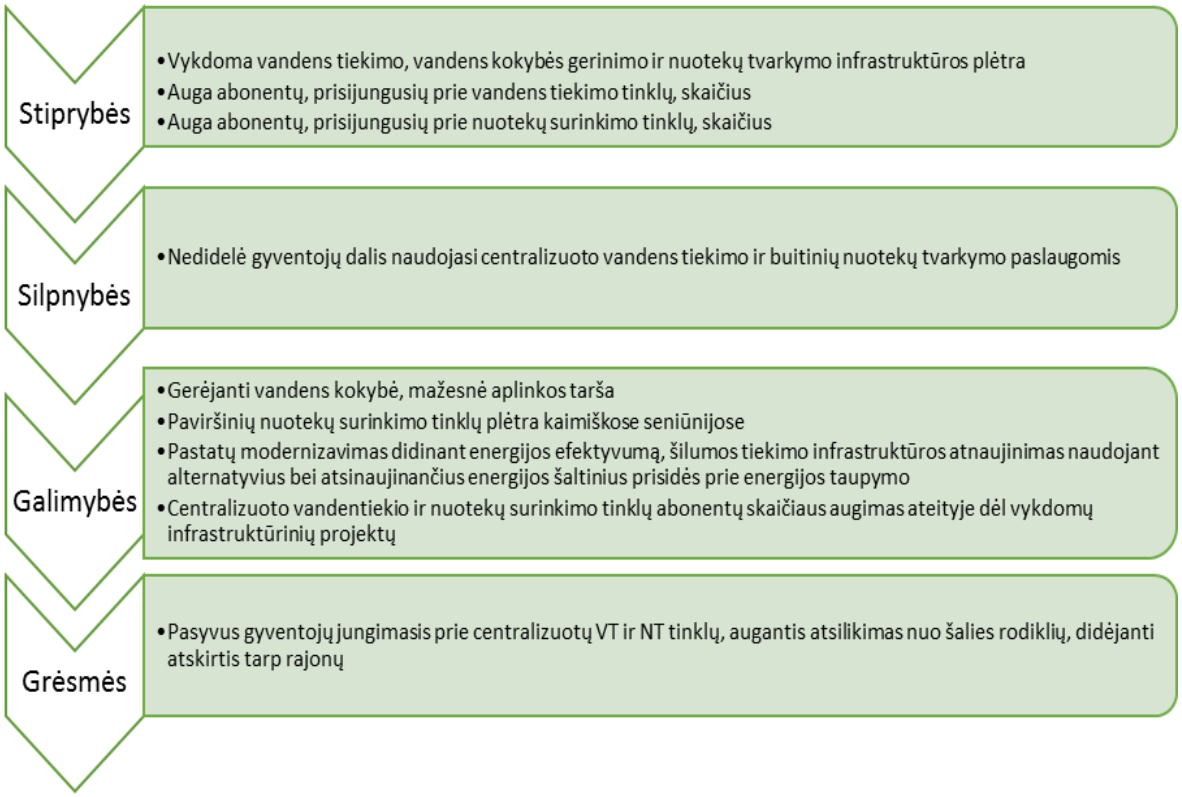
Viešasis saugumas ir viešoji tvarka

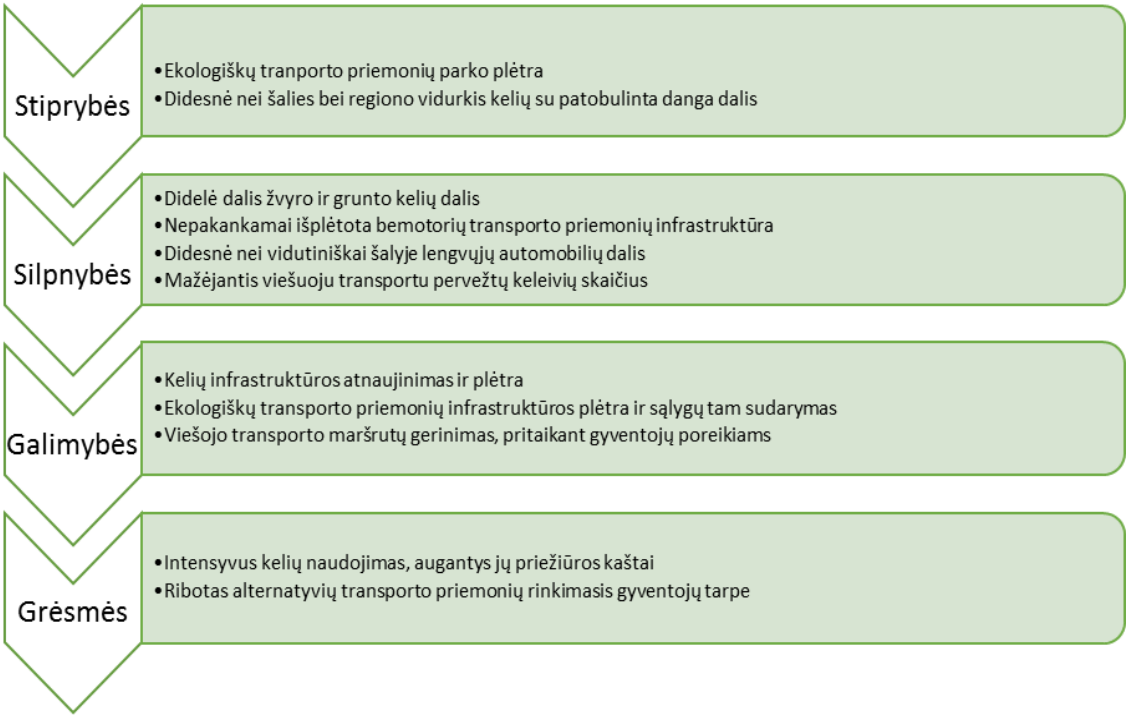
Aplinkos apsauga ir atliekų tvarkymas

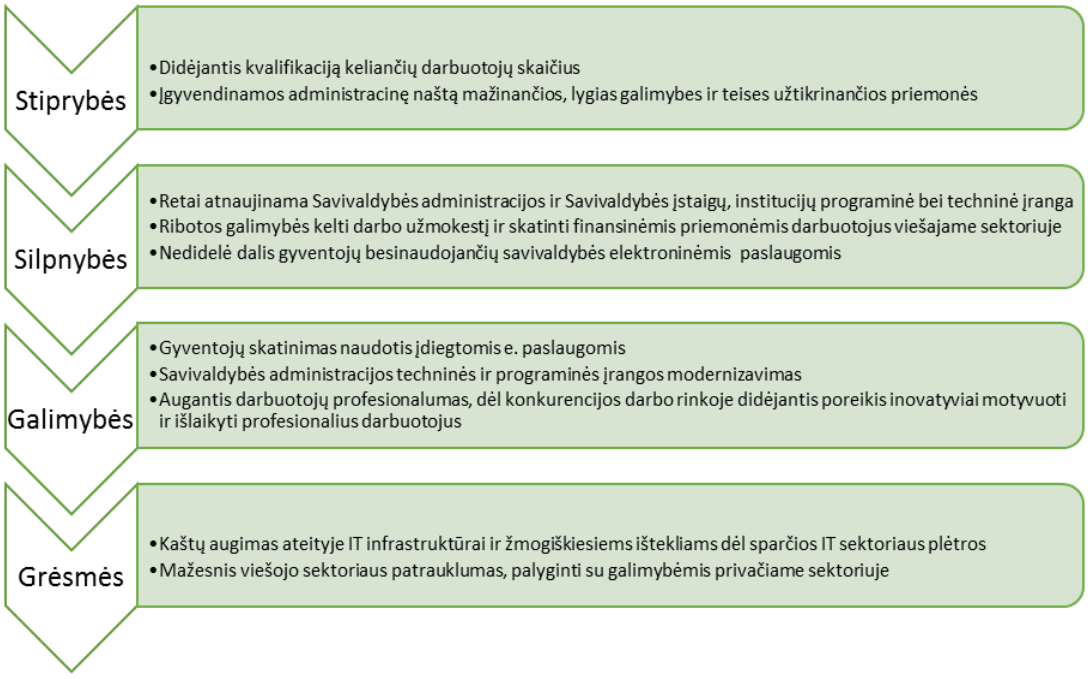
Vandens tiekimo, buitinių ir paviršinių nuotekų surinkimo infrastruktūra ir energetinė infrastruktūra

Transporto ir susisiekimo infrastruktūra

Technologinė ir informacinė infrastruktūra ir viešasis valdymas

MISIJA
Efektyviai vykdyti teisės aktų numatytas viešojo administravimo funkcijas ir plėtoti pažangų į bendruomenės poreikius nukreiptą viešųjų paslaugų teikimą, kuriant patrauklią gyvenamąją ir verslo aplinką.

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI TIKSLAI
1 strateginis tikslas. Skatinti kiekvieną gyventoją realizuoti savo galimybes mokantis, kuriant, tiriant, tikslinga veikla prisiimant atsakomybę už save, valstybę ir aplinką.
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma (-os) programa(-os): 2 programa. Aukštos ugdymo kokybės ir mokymosi visą gyvenimą skatinimo programa (2 priedas). 3 programa. Saugios aplinkos kūrimo, kūrybiškumo, sportiškumo ir pilietiškumo skatinimo, turizmo plėtojimo programa (3 priedas).
2 strateginis tikslas. Gerinti gyvenimo kokybę, stiprinti socialinę sanglaudą ir užtikrinti visiems lygias galimybes
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma (-os) programa(-os): 5 programa. Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimo programa (5 priedas).
3 strateginis tikslas. Sukurti augimui ir konkurencingumui palankias aplinkos sąlygas.
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma (-os) programa(-os): 4 programa. Modernios rajono infrastruktūros plėtojimo programa (4 priedas). 6 programa. Pažangaus verslo ir žemės ūkio kūrimo, švarios ir saugios aplinkos išsaugojimo programa (6 priedas).
4 strateginis tikslas. Siekti visuomenės poreikius atitinkančių ir į šalies pažangą orientuotų viešojo valdymo rezultatų
1 programa. Efektyvaus, į gyventojų ir verslo poreikius orientuoto valdymo programa (1 priedas).

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2022–2024 M. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PRIEDAI